



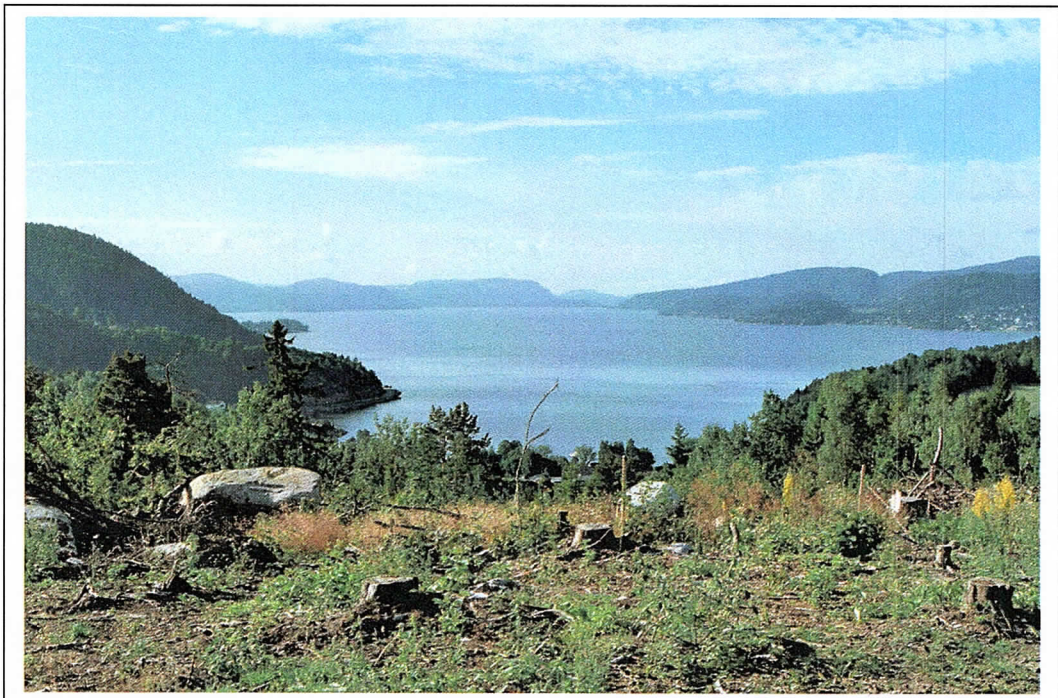
RAPPORT

ARKEOLOGISK UTGRAVNING

**BOSETNINGSSPOR,
DYRKNINGSSPOR OG HULVEI**

**HYGGEN ØSTRE, 75/1, 2, 9,
RØYKEN KOMMUNE, BUSKERUD**

Feltleder: Ole Kjos
Prosjektleder: Lil Gustafson



Oslo 2006



**KULTURHISTORISK
MUSEUM
UNIVERSITETET
I OSLO**

Gårds-/ bruksnavn Hyggen østre	G.nr./ b.nr. 75/1,2 og 9
Kommune Røyken	Fylke Buskerud
Saksnavn Hyggen vest	Kultuminnetype Bosetningsspor, hulvei, røysfelt, en mulig gravrøys (avkrefret)
Saksnummer (arkivnr. Kulturhistorisk museum) 05/7363	Tiltakskode/ prosjektkode 758044/420713
Eier/ bruker, adresse	Tiltakshaver Veidekke Eiendom A/S
Tidsrom for utgravning 25.07.05-05.08.05	M 711-kart/ UTM-koordinater/ Kartdatum 1814 II Drøbak/ 6621703 og 576934/772218
ØK-kart CK040-5-2 og CK041-5-4	ØK-koordinater X 192015 og Y -19780
A-nr. 2005/389	C.nr. F.o.m. C55673 t.o.m. C55675 samt C55682 og C55683
ID-nr (Askeladden) 89364, 89390, 89393 og 89388	Negativnr. (Kulturhistorisk museum) F.o.m. Cf 33138 t.o.m. Cf 33140
Rapport ved: Ole Kjos/LilGustafson	Dato: 20. desember 2006
Saksbehandler: Ole Christian Lønaas/Lil Gustafson	Prosjektleder: Lil Gustafson

SAMMENDRAG (L.G.)

Tiltakets formål var å bygge eneboliger ovenfor tettstedet Hyggen, øst for Drammensfjorden. Landskapet er en sør- og sørvestvendt helling med to dype dalsøkk, ca. 80 m o.h. Undersøkelsen var fordelt på fire felt; bosetningsspor, hulvei, et rydningsrøysfelt og en mulig gravrøys. Et utvalg objekter ble undersøkt som viser ulike aktiviteter over et langt tidsrom, fra eldre steinalder til middelalder og nyere tid.

På *felt 1* (id 89364) ble det prioritert å undersøke 17 strukturer: noen mulige kokegroper og andre groper med ukjent funksjon, mens alle de mulige stolpehullene ble avskrevet. Tre mulige kokegroper ble datert innenfor perioden 6600-6400 f. Kr., del vil si Nøstvetkulturen. Disse gropene fra eldre steinalder skiller seg fra jernalderkokegropene ved at de er omrotet og inneholder lite kull. Det ble funnet gjenstander av flint som trolig kan knyttes til aktivitetene i perioden. Et ildsted ble datert til yngre steinalder, 2035-1940 f.Kr., en mulig kokegrop til bronsealder, 805-775 f. Kr., og en liten kokegrop til tidlig vikingtid, 780-880 e.Kr. Det ble funnet slagg og brent leire som muligens kan skrive seg fra en esse for bearbeiding av jern.

På *felt 2* (id 89390) ble det undersøkt en hulvei. Kull fra forsenkningen er datert 1050-1215 e.Kr., tidlig middelalder. Hulvegen må ha en eldre historie, iallfall tilbake til vikingtid, muligens før. En antatt hulveg viste seg å være dreneringsgrøft fra nyere tid.

På *felt 3* (id 89393) ble to rydningsrøys og et mulig steingjerde snittet. Det ble foretatt pollenanalyse av tre prøveserier fra minst to dyrkingslag under røysene. Her var pollen av rug og sannsynligvis bygg, dessuten spor etter skogsbeite. Muligens kan dyrkingen føres tilbake til vikingtid. Trolig er det eldste synlige dyrkingslaget fra middelalderen, kanskje gjengrodd ved en ødefase i forbindelse med Svartedauen (1350), mens det yngste dyrkingslaget ble ryddet ved brann i seinmiddelalderen. Røysene ligger over dette laget og kan være spor etter utvidelse av dyrkingsområdet i nyere tid.

På *felt 4* (id 89388) ble en mulig gravrøys undersøkt. Tolkning av røysa bygger på beliggenhet på en knaus uten jordsmonn, med flott utsikt over Drammensfjorden. Det ble ikke gjort funn eller observasjoner som støtter tolkningen, så trolig er dette også en rydningsrøys.

1. BAKGRUNN FOR UNDERSØKELSEN	3
2. DELTAGERE, TIDSROM	4
3. FORMIDLING	4
4. LANDSKAPET - FUNN OG FORNMINNER	4
5. UTGRAVNINGEN	6
5.1 Problemstillinger – prioriteringer	6
5.2 Utgravningsmetode	6
5.3 Utgravningens forløp	7
5.4 Kildekritiske forhold	7
5.5 Utgravningen.....	7
5.5.1 Funnmateriale	7
5.5.2.1 Felt 1, Bosetningsspor (id 89364).....	8
5.5.2.2 Felt 2, Hulveispartier (id 89390).....	8
5.5.2.3 Felt 3, Rydningsrøysfelt (id 89393).....	9
5.5.2.4 Felt 4, Mulig gravrøys (id 89388).....	13
5.5.3 Naturvitenskapelige prøver.....	13
5.6 Vurdering av utgravningsresultatene, tolkning og konklusjon.....	14
7. LITTERATURLISTE	14
8. VEDLEGG	15
1. Treslagsanalyser. Helge I. Høeg	I.
2. C14-datering. Lab. For radiologisk datering, NTNU, Trondheim.....	II.
3. Pollenanalyse. Hege I. Høeg.....	III.
4. Tilveksttekst.....	IV.
8.1. STRUKTURLISTE	15
8.2. FUNN OG PRØVER	16
8.2.1 Funnliste.....	16
8.2.2 Kullprøveliste.....	17
8.3.3 Pollenserier	17
8.3 TEGNINGSLISTE	18
8.4 FOTOLISTE	19
8.5 KART	21
Kart 1. Oversiktskart.....	21
Kart 2. Kart over lokaliteter.....	22
Kart 3. Felt 1.....	23

Kart 4. Felt 2.	24
Kart 5. Felt 3	25
Kart 6. Felt 4	26
8.6 VEDLAGTE TEGNINGER OG FOTO	27
S 11, grop fra steinalderen (tegning 7) m. foto	27
Røys 8 og røys 7 (tegning 21 og 20) m. foto.	28
Hulvei. Profil av østre del (tegning 15)	30

RAPPORT FRA ARKEOLOGISK UTGRAVNING HYGGEN ØSTRE, 75/1, 2, 9

RØYKEN KOMMUNE, BUSKERUD

OLE KJOS

1. BAKGRUNN FOR UNDERSØKELSEN

Det aktuelle planforslaget har til hensikt å regulere et ca 160 daa stort område for boligbygging. Det legges opp til 120 boenheter i form av eneboliger, terrassehus og konsentrert småhusbebyggelse. Byggeområder for bolig utgjør ca 75 daa. Øvrige reguleringsområder utgjør i hovedsak friområder og trafikkområder.

Buskerud fylkeskommune registrerte området i 2004. Det ble påvist 64 strukturer under markoverflaten i form av kokegroper, stolpehull og udefinerte nedgravninger. Videre ble det påvist 41 synlige kulturminner, i hovedsak rydningsrøyser. Det ble også funnet sju artefakter av flint ved sjakting og prøvestikking. Kulturminnene er fordelt på åtte lokaliteter. I tillegg ble det registrert to gravrøyser og en hulvei (id 89366) som ligger utenfor planområdet.

Fylkeskommunen anbefalte i brev av 9. mars Riksantikvaren å gi dispensasjon i henhold til kulturminneloven § 8, 4. ledd for id 89363, 89364, 89389, deler av 89390, 89391, 89392 og 89393 med vilkår om en arkeologisk undersøkelse.

Saken ble administrativt behandlet ved Kulturhistorisk museum den 6. april 2005 og oversendt Riksantikvaren i brev av samme dato. Følgende vedtak ble fattet:

Kulturhistorisk museum anbefaler Riksantikvaren å gi dispensasjon fra lov om kulturminner av 9. juni 1978, § 8, 4. ledd, for automatisk fredete kulturminner (id 89363, 89389, 89391) uten vilkår.

Kulturhistorisk museum anbefalte Riksantikvaren å gi dispensasjon fra lov om kulturminner av 9. juni 1978, § 8, 4. ledd, for automatisk fredete kulturminner (id 89364, 89388, omsøkt del av 89390, 89392, 89393) med vilkår om en arkeologisk undersøkelse.

Riksantikvaren ga i brev av 25. april 2005 Buskerud fylkeskommune tillatelse til inngrep i de aktuelle kulturminnene med vilkår om en arkeologisk undersøkelse.

Reguleringsplanen ble vedtatt i Røyken kommunestyre 19. mai 2005. Reguleringsbestemmelsene § 3.7 omhandler arkeologisk undersøkelse av de berørte automatisk fredete kulturminnene.

Undersøkelsen ble finansiert av Veidekke eiendom A/S.

2. DELTAGERE, TIDSRUM

Den arkeologiske utgravningen ble utført i tidsrommet 25.07-05.08.2005. Personalet på utgravningen besto av feltleder Ole Kjos og feltassistent Inger Eggen.

Prosjektleder Lil Gustafson var på befarings 28.07 og 04.08 2005.

3. FORMIDLING

Det ble ikke tilrettelagt spesielt for formidling ved utgravningen. Det kom imidlertid enkelte naboer innom, og de fikk informasjon om både utgravningen og andre fornminner i nærområdet.

4. LANDSKAPET - FUNN OG FORNMINNER

Planområdet ligger på oversiden av tettstedet Hyggen i Røyken kommune, like nord for Hyggenvika, ved østbredden av Drammensfjorden, ca. 80 m o.h. Drammen by ligger ca 7 km mot vest, i nord ligger Kjekstadmarka, mens Hurum ligger i sørøst. Planområdet er 160 daa stort og består av en sør- og sørvestvendt helling med to dype dalsøkk som skjærer gjennom området. Området består av fjell i dagen og partier med skog, der skogen for en stor del er hugget. Terrenget er innenfor planområdet stedvis veldig bratt. I nordøst ligger et lite steinete høydedrag som er bevokst med blandingsskog. Deler av området utgjøres av tidligere og nåværende dyrket mark.

Gården Hyggen er nevnt i Rødeboka (fortegnelse over kirkegods, ca.1400) og flere skriftlige kilder fra middelalderen (1400 og 1500-tall). Oluf Rygh skriver i Norske Gaardnavne I (Buskeruds Amt) om gnr. 74, Hyggen nordre: *"Ligger ved en Bæk, der maa have hedt Heggja eller snarest Hegg, hvoraf Gaardnavnet å Heggjunni, Hegginni"*.

Et søk i databasen Askeladden på Røyken kommune gir 157 treff på ulike typer av automatisk fredete kulturminner. En rekke av kulturminnene ligger i et belte langs Rv 282 og Rv 165 nord og øst for Hyggen. Et søk på gnr. 75, Hyggen østre gir 10 treff i Askeladden. Ni av disse utgjør de nylig registrerte lokalitetene, mens id 79622 er en langstrakt haug (30 x 15 x 8 m) som trolig er natur. Haugen ligger ca 60 meter vest for Haugenveien og utenfor planområdet. Ved Langkilåsen, cirka 300 meter ØNØ for id 79622, er det registrert en grop med voll (id 5913) og en sirkulær tuft med voll (id 25069). Også disse minnene ligger utenfor planområdet. De nærmeste lokalitetene til planområdet er oppgitt i tabell 1.

Id-nummer fra Askeladden	Beskrivelse av fortidsminnet	Avstand fra planområdet
101150	Løsfunn av flint	2000 m vest for planområdet
5954	Bautastein og vei	2200 m vest for planområdet
41376	Mulige gravhauger	1900 m nord for planområdet

Tabell 1. Fortidsminner i nærområdet

Et søk i Oldsaksamlingens gjenstandsdatabase gir flere treff på Hyggengårdene, gnr. 74, 75, 76 og 77. Det er blant annet funnet fire steinøkser (C3500, C14107,

C14782 og C28550), en slipeplate av sandstein (C33128) og flere artefakter av flint (C14783, C21985 og C26172).

Under følger landskapsinformasjon fra de aktuelle lokalitetene. Id numrene i parentes er tatt fra Askeladden og følger rapporten. Buskerud fylkeskommune ved Nils Ole Sundet registrerte området i august 2004 (Sundet: 2004). I tillegg ble to av rydningsrøysene undersøkt i desember 2004 (Sønsterud:2004).

Felt 1 (Id 89364) består av et jorde som heller kraftig fra nord mot sør. Feltet avgrenses av steingjerde i øst, bilvei mot sør, dalsøkk mot vest og bergklippe og bratt skråning mot nord. Feltet måler ca 85 meter vest mot øst, og ca 40 meter nord mot sør. Undergrunnen på lokaliteten består av mørk brun til lys gul sand/grus, med innslag av flere større steiner.

Buskerud fylkeskommune registrerte i dette området 10 kokegroper, 12 stolpehull, 8 mulige nedgravinger og usikre strukturer. I tillegg ble det funnet 1 avslag av flint, brent bein og jernfragmenter. Det ble i regi av Buskerud fylkeskommune utført tre C-14 dateringer på dette feltet. Alle disse var usikre nedgravinger. S12 ble datert med 68 % sannsynlighet til 13620 f.kr. – 12470 f.kr., S19 ble datert med 95% sannsynlighet til 1660 -1950 e.kr. og S22 ble datert med 68% sannsynlighet til 380 til 210 f.kr. (Sundet:2004). Dateringene viser et stort sprik og de er vanskelig å tolke.

Felt 2 (Id 89390) består av et tidligere dyrket åkerområde, som heller både fra nord mot sør, samt fra vest mot øst. Området avgrenses av dalsøkk i vest og øst, samt skogsbevokst bergknaus i nord og dalsøkk i sør.

Ved avsjakting av åkerjord avdekket Buskerud fylkeskommune flere mørke langstrakte felt som ble tolket som hulveispertier. I tillegg ble det registrert to mulige nedgravinger. Buskerud fylkeskommune finansierte en datering på dette feltet. S65 ble datert med 68% sannsynlighet til 120 e. kr. til 320 e.kr. (romertid) (Sundet 2004).

Felt 3 (Id 89393) består av rydningsrøyser på et høydedrag. Rydningsrøysene ligger på en kolle, som faller bratt i alle himmelretninger unntatt mot nordvest. Fra dette området er det utsikt mot fjorden.

Buskerud fylkeskommune registrerte i dette området 14 røyser og to steingjerder. R4 ble i første omgang tolket som en gravrøys. Ved en undersøkelse i 2004 ble imidlertid dette avkrefte (Sønsterud 2004).

Felt 4 (Id 89388)

Buskerud fylkeskommune registrerte fem røyser og et mulig bogastille i dette området. Av disse ble R3 tolket som en mulig gravrøys. Denne ligger på en bergknaus, som faller kraftig i alle retninger unntatt mot nord. Det er fri usikt mot fjorden.

Videre må det nevnes at Buskerud fylkeskommune fant flint ytterligere to steder innenfor reguleringsplanen. På lokalitet Hyggen vest 5 ble funnet flint og blant annet en større del av en flekke, og på lokalitet Hyggen vest 7 ble det funnet en

flekke (Sundet 2004). Kulturhistorisk museum prioriterte imidlertid ikke å undersøke disse stedene. Hovedårsaken til dette er at området i nyere tid har vært dyrket, og at den mulige boplassen derfor delvis er ødelagt.

5. UTGRAVNINGEN

5.1 PROBLEMSTILLINGER – PRIORITERINGER

Bosetningsspor

Undersøkelsen hadde til hensikt å avklare om de mulige stolpehullene representerer entydige hus, hvilken type bygning samt datering/brukstid sett i forhold til kokegroper og annet. Når det gjelder kokegroper er problemstillingene knyttet til datering, form, vedart og tilknytning til eventuelle bygninger på lokaliteten.

Røyser

Rydningrøyser er dannet helt opp til nyere tid, og de er vanskelige å datere. Følgende problemstillinger ble forsøkt belyst:

- Når ble åkerområdene ryddet, og hvor lenge var de i bruk?
- Kan det påvises flere dyrkingsfaser?
- Hvilken driftsform er røysene spor etter (ekstensiv/intensiv, beite, korndyrking)?
- Hvilke dyrkningsteknikker har vært brukt?
- Vegetasjonshistorie. Hva har vært dyrket, og hvordan var vegetasjonen i området?
- Dessuten skulle det avklares om den registrerte mulige gravrøysen virkelig var et gravminne.

Hulveier

Hulveier er U-formete forsenkninger i undergrunnen. I dette tilfellet har det i senere tid vært dyrket i området, og hulveiene sees i undergrunnen som lengre mørkere partier. Følgende to problemstillinger skulle utgravingen belyse:

- Hvilke områder ble knyttet sammen av ferdselsårene?
- Avklare veiens alder og brukstid

5.2 UTGRAVNINGSMETODE

Felt 1 (Id 89364) og 2 (Id 89390) ble undersøkt ved hjelp av maskinell fflateavdekning. Metoden går ut på at matjordlaget fjernes ved hjelp av gravemaskin med flatt skjær slik at undergrunnen eksponeres. Videre ble undergrunnen rensert med krafse. Det er i undergrunnen spor etter menneskelig aktivitet for eksempel i form av stolpehull eller kokegroper kan gjenfinnes.

Etter opprensingen ble strukturene dokumentert. Samtlige undersøkte strukturer ble tegnet og fotografert i plan. Deretter ble strukturene snittet ved at den ene halvdel ble fjernet. Ved utgraving av kokegroper ble også mengden av skjorbrent stein dokumentert ved å måle volum i 12 liters bøter. Til slutt ble profilen tegnet og fotografert og eventuelle prøver ble tatt ut.

Felt 3 (89393) og 4 (R89388) med røyser ble undersøkt ved hjelp av en annen metode. Først ble rydningsrøysene rensed frem for hånd, slik at deres omkrets tydelig kunne sees. Røysene ble deretter fotografert og omkretsen tegnet. Deretter ble røysene snittet ved hjelp av gravemaskin. Snittet ble påbegynt et par meter ovenfor røysene, og avsluttet et par meter nedenfor. Profilene ble rensed, fotografert og tegnet. Jordprøver for pollananalyse og kull for C14-datering ble samlet inn.

Den mulige gravrøysen ble ikke snittet med maskin, men for hånd. Bortsett fra dette ble den samme metoden fulgt.

5.3 UTGRAVNINGENS FORLØP

Buskeruds fylkeskommunes sjakter fra registreringen et år i forkant sto fortsatt åpne da arbeidet startet. Det ble derfor bestemt at en person kunne begynne å rensed opp disse i et forsøk på å gjenfinne registrerte strukturer. Dette viste seg å være hardt arbeid siden sjakten var helt overgrodd. Dette ble gjort samtidig med at den andre personen fulgte gravmaskinen. Flateavdekningen ble påbegynt helt øst på felt 1.

På felt 1 ble litt over halve feltet åpnet før det ble bestemt å flytte maskinen til felt 2. Dette ble både gjort på grunn av tidspress og at antall funn var relativt lavt.

På felt 2 var det registrert flere antatte hulveipartier i sjaktene. Et større område ble åpnet mellom sjaktene slik at hulveiene kunne studeres i et lengre parti i plan. Det ble satt igjen to profilbenker der veifaret ble snittet, som ble fotografert og tegnet. Registreringen antydde at dette området kunne inneholde tre parallelle gjenfylte hulveier. Ved utgravningen ble fokuset rettet mot det lengste av disse partiene.

Til slutt ble to rydningsrøysed og et steingjerde på felt 3 snittet med hjelp av gravmaskin, og den mulige gravrøysen utgravd.

5.4 KILDEKRITISKE FORHOLD

På felt 1 heller terrenget kraftig fra nord mot sør. Dette ser ut til å ha ført til at jordmasser naturlig og kanskje gjennom dyrkning har blitt dratt mot sør, både på jordet og muligens fra områder ovenfor jordet. Kokegropene var vanskelige å se og avgrense i plan, de var påvirket av tidligere dyrking og var dessuten veldig utvasket. Kokegropenes omkrets ble tydeligere etter snitting.

At strukturene var utvasket medførte at det var lite kull bevart. Innsamlingen tok tid, og det ble bestemt å ta ut store jordprøver, i håp om å få ut mer kull. Tidsmessig tok dette litt lengre tid en vanlig.

5.5 UTGRAVNINGEN

Utgravningen foregikk på fire ulike felt. Disse er nummerert fra felt 1 til felt 4.

5.5.1 FUNNMATERIALE

Buskerud fylkeskommune fant ved registreringen flint på felt 1 og 2. Ved kulturhistorisk museums utgravning ble det ved opprensing av felt 1 funnet syv

flintbiter. Fem av disse var brent. I tillegg ble det funnet slagg og brent leire ved opprensing av S17. Forøvrig var det ingen flere gjenstandsfunn.

5.5.2.1 FELT 1, BOSETNINGSSPOR (ID 89364)

Buskerud fylkeskommune hadde i dette området registrert 35 strukturer, tolket som stolpehull og kokegroper. Kulturhistorisk museum undersøkte til sammen 17 strukturer. Av disse var 4 mulige kokegroper, to groper med ukjent funksjon og en kullflekk. Alle de mulige stolpehullene ble avskrevet. Et merkelig forhold var at samtlige av kokegropene allerede var påvist i fylkeskommunens sjakter, det vil si at det ikke ble funnet nye ved denne avdekkingen.

Lars Erik Narmo (1996:79) definerer en kokegrop som en grop med et markert kullag i bunn med et skjørbrent steinlag over. Dette gjelder ikke de mulige kokegropene på denne lokaliteten. De mulige kokegropene på felt 1 besto av kull og skjørbrent stein, men uten klar lagdeling, og mest kullstøv. Tegning 7 og foto 1/9 viser S11 i profil. Profiltegningen viser at nedgravningen besto av kullfarget sand blandet med skjørbrent stein. S12 passer også denne beskrivelsen. I begge var det omtrent en bønne skjørbrent stein. Både S11 og S12 ble C14-datert innenfor tidsrommet 6300-6450 f. kr., det vil si eldre steinalder, tidlig i Nøstvet-fasen. Det forekommer flere "kokegroper" datert til steinalderen (Knutsen 2005), hvor det ikke kunne påvises et tydelig skille mellom et lag med skjørbrent stein og et markert kullag slik de tradisjonelle kokegroper fra jernalderen beskrives. Hva ulikhetene kan skyldes er uvisst, og om disse kan betegnes som kokegroper kan derfor diskuteres. Disse gropene viser i hvert fall bruk av oppvarmet stein i steinalderen. Området ligger ca. 80 m o.h. Strandlinjen ved dette nivå er datert ca. 8200 BP (Jaksland 2001), mens gropene er datert innenfor tidsrommet 7500-7800 BP. Steinalderaktivitetene vi har funnet spor etter foregikk altså et stykke fra datidens strand.

Nedgravningene S1 og S17 representerer sannsynligvis noe annet. S1 var vid og grunn, og kan nærmest karakteriseres som et ildsted eller bål plass, her var ikke funn av skjørbrent stein. Kull herfra er datert til 2035-1940 f.kr. (sein yngre steinalder). En annen grop med noe skjørbrent stein er datert til yngre bronsealder, 805-775 f.Kr. I forbindelse med grop S17 ble det funnet slagg og brent leire med forslagget innside, alt i overflaten, mens kull fra gropen ble datert til tidlig i Nøstvetfasen (6630-6550 f.kr.) Slagget kan ikke ha sammenheng med det daterte kullet, og har sannsynligvis ingen forbindelse med gropen. Slagget og den brente leiren er muligens spor etter en esse for bearbeiding av jern.

I tillegg ble det i dette feltet utgravd en mer tradisjonell kokegrop, S 16, som var rund, i underkant av 1 m i diam., tydelig avgrenset, men svært ødelagt av dyrking. Den er C14-datert til 780-880 e.kr., vikingtid. Dateringen er yngre enn vanlig for kokegroper, som oftest dateres til eldre jernalder.

5.5.2.2 FELT 2, HULVEIPARTIER (ID 89390)

Buskerud fylkeskommune registrerte i dette området tre mulig hulveipartier. Hulveipartiene var blitt fylt igjen i forbindelse med dyrking. Områdene mellom sjaktene med hulveipartiene ble åpnet for å se hulveiene i et lengre strekk.

Hulveier er eldre veifar som er dannet ved slitasje og erosjon gjennom gjentatt bruk av folk og hester. Dette kan i dag sees som U-formete forsenkninger i bakken. Tydeligst kommer dette til syne der topografien heller, hvor slitasjen på undergrunnen er kraftigst.

De mulige hulveiene på felt 2 hadde forskjellig utseende. Den lengst mot nord besto av lysgrå sand, og var kun 0,3 – 0,5 meter bred. I tillegg var den rettlinjert med skarpe kanter. Snitting av strukturen viste en skarpkantet nedgravning, ca. 0,6 meter dyp ned i undergrunnen. I bunnen lå et kraftig steinlag, noe som er typisk for dreneringsgrøfter fra nyere tid.

Den andre mulige hulveien (1) hadde en mørkere brun farge og det var tydelige kullkonsentrasjoner i bunn av den. Bredden varierte fra 2 til 1,4 meter. Den hadde ikke skarpe, rette kanter som dreneringsgrøften, og den svingte i et parti. Dette er høyst trolig en gjenfylt hulvei. Hulveien ble snittet to steder. Profilen viste en vid, buet forsenkning, opptil 0,6 m dyp med tre ulike lag brun og gråbrun sand med kullfragmenter og enkelte stein. Et moment som indikerer at dette er en hulvei er at det vest for planområdet i et kraftig skrånende terreng er to tydelige hulveipartier. Dette er sannsynligvis en fortsettelse av en av disse hulveiene.

Det ble tatt ut flere kullprøver fra hulveien, hvorav kullprøve 5 fra lag 7 (se tegning 15) ble sendt til datering. Laget besto av gråbrun sand med kullfragmenter, og kullprøven ble datert til tidlig middelalder (1050-1215 e.Kr.). Hulveiens tidligste fase må derfor antas å være fra et tidligere tidspunkt. På grunn av dens oppnådde dybde før brannen i området kan det antas at dette veifaret var i bruk i vikingtid og kanskje før. Hva dette kullaget representerer er usikkert. Pollenanalysen viste at bjørkeskogen trolig var ryddet og brent før dyrking (se vedlegg 3). Det er derfor interessant at kullprøven består av treslagene bjørk og furu (kull av bjørk er C14-datert).

Hulveien knytter sannsynligvis innlandet til kysten. Det er vanskelig å si noe mer konkret om hvor veifaret gikk, men det kan ha gått mellom en mulig havn innerst i Hyggenvika og kanskje til Røyken middelalderkirkested.

5.5.2.3 FELT 3, RYDNINGSRØYSFELT (ID 89393)

Buskerud fylkeskommune registrerte 13 røyser og et steingjerde i dette området. To av røysene (grav 4 og røys 11) ble av Buskerud fylkeskommune grundigere undersøkt i etterkant av den første registreringen (Sønsterud 2004). Det ble ikke gjort funn.

Felt 3 besto derved av 11 rydningsrøyser og et steingjerde. Røysfeltet var uoversiktlig, og det ble valgt å undersøke to røyser, røys 7, røys 8 og et steingjerde. Røys 7 og 8 ligger kun 15-20 meter fra hverandre i et lett hellende terreng fra sør mot nord (se kart 5).

Ellen Anne Pedersen (1990) har arbeidet med klassifisering av rydningsrøyser. Ved en studie av røysen og nærmeste omgivelser er det mulig å se sikre spor etter jordbruk ved at det ved arding, pløying og annen erosjon dannes en

oppnopning av jord på overkant av røysen, såkalt punktbrink, hvis den ligger i et hellende terreng. Dette elementet er til hjelp i områder med dårlig ryddete flater.

Rydningrøyser er resultat av en prosess og kan ha hatt en lang brukstid og en komplisert stratigrafi. Det kan være vanskelig å finne dateringsmateriale som sikkert kan knyttes til røysen og morfologisk er det vanskelig å skille rydningrøyser fra forskjellig tid (Pedersen 1990, Børsheim 1999). Dateringer fra et større røysfelt på Øverbymarka, Gjøvik kommune, viser et spenn fra 800 f. Kr. til 1700 e. Kr. (Holm 1995). Kart over området i privat eie viser at her har vært dyrket i nyere tid (Sundet 2004:45-46).

En mer grundig og omfattende arkeologisk undersøkelse enn den som ble foretatt her er nødvendig for å tak på jordbrukshistorien i et røysfelt, men en mindre undersøkelse kan allikevel gi et glimt av den.

Det kan være problematisk å skille rydningrøyser fra gravrøyser. Registreringen på Hyggen viste nettopp dette. Etter en undersøkelse ved Buskerud fylkeskommune ble to røyser avskrevet som gravrøyser (Sønsterud 2004). Ved utgravningen i regi av Kulturhistorisk museum ble det ikke observert karakteristika ved røysene som kan underbygge at de var gravrøyser.

Undersøkelsene ved Buskeruds fylkeskommune i 2004 hadde også som formål å datere rydningrøyser, men det ble ikke funnet dateringsmateriale (Sønsterud 2004). Kulturhistorisk museums utgraving fokuserte også på dette.

Undersøkelsen (LG)

Begge røysene hadde en relativt rund form, og besto av jevnstore stein, som "dobbelknyttneve" og enkelte større opptil 0,5 m. Røys 7 var minst, omtrent 2x3 m, mens røys 8 målte ca. 3x4 m.

Det ble gravet sjakter gjennom begge røysene og litt utenfor i begge ender, en ca. 4, 6 m lang og opptil 0,8 m dyp sjakt gjennom røys 7, og en 3,8 m lang og opptil 1 m dyp sjakt gjennom røys 8.

Prøver for pollenanalyse ble samlet inn fra begge røysene. Vi valgte å analysere to serier fra røys 8 og en serie fra røys 7 (ved H.I.Høeg, vedlegg 3). Under begge røyser ble det funnet kull som ble C14-datert (vedlegg 2). I tillegg ble det gravd en sjakt gjennom steingjerdet og tatt ut prøver for pollenanalyse her, men denne serien ble ikke prioritert analysert.

Profilene viser at begge røysene tilsynelatende lå *over* dyrkingslagene. En forskjell er det at røys 7 bare besto av ett lag stein, og var ca. 0,2 m høy, mens røys 8 besto av flere lag og var opptil 0,4 m høy.

Røys 7

Røysa lå på en brink, dvs. på overgangen mellom flate og lett skråning (jfr Pedersen 1990, fig. s. 52). To lag under og delvis utenfor røysa ble tolket som bearbeidet dyrkingsjord, lag 1 øverst: brun sandjord og lag 2 nederst: omrotet rødbrun sand. Under lag 2 var det rødbrun sand tolket som undergrunn.

Under øvre del av røysa var begge lag til stede, hver på ca. 10 cm. Lag 1 skar gjennom lag 2 omtrent ved midten av røysa. Herfra og nedover kunne bare lag 2 følges, fra 15 cm tykt øverst til ca 5 cm nederst.

Røysa synes å ligge over lag 1, og kan stamme fra en yngre rydding.

Det ble tatt ut en kullprøve fra lag 1 omtrent midt under røysa, bestemt som furu og bjørk, hvor *en kullbit av bjørk* er C14-datert til 1470-1630 e.Kr.

Pollenanalysen, serie C, besto av 7 prøver tatt under øvre del av røysa, to fra "undergrunnen", to fra lag 2 og tre fra lag 1. Analysen viser spor etter dyrking og beite i lag 1 og lag 2, dessuten fra det laget som ble tolket som "undergrunn". Pollensammensetningen i "undergrunnen" viser at det var tett skog i området, vesentlig bjørk, men også noe or og hassel samt furu og gran. Kornpollen fra dette laget er tolket som korndyrking "i nærheten". Pollen av gress og groblad antyder beite, dessuten var det en del einstape, som er giftig og derfor ikke blir beitet. Sammensetningen tolkes som "husdyrbeite i skog".

I lag 2 er det fortsatt en del skog, men mengden kornpollen øker (2%), her kan *rug* artsbestemmes, de øvrige antas å være *bygg*. Funnene tolkes som "åker på stedet", små åkre omgitt av skog. Fortsatt er det "husdyrbeite i skog".

I lag 1 øker kornpollenmengden (5%), skogen består av de samme treslagene, men bjørken minker og mengden trekullstøv øker. Utvilsomt har det vært åker på stedet. Beiteindikatorene fortsetter.

Pollenserien viser mao at det var to dyrkingslag, hvor *rug* og trolig *bygg* ble dyrket, dessuten at "undergrunnen" inneholdt pollen som viste dyrking i området. Fra det øverste laget, lag 1, er en kullbit datert til seinmiddelalderen, lag 2 under må altså være eldre. I alle lag var det spor etter skogsbeite.

Røys 8

Denne røysa kan karakteriseres som en brinkrøys på en eldre åkerterrasse (Pedersen 1990, fig. s. 52). I brinkens skråning hadde åkerjorda hopet seg opp til ca. 30 cm tykkelse, mens den ovenfor røysa bare er 10 cm og nedenfor tilsynelatende forsvinner. Selve røysa synes å ligge over åkerlagene, og representerer en yngre rydding.

Også her ble det skilt ut to lag, øverst lag 1, gråbrun sandjord, bare synlig i et opptil 10 cm tykt lag under røysa. Under dette lå lag 2, omrotet rødbrun sand, som var synlig ovenfor røysa som et 10 cm tykt lag og fortsatte under røysa i et opptil 20 cm tykt lag og tynnes ut ved foten av røysa. Under lagene var det rødbrun sand, antatt undergrunn. Ved foten av røysa syntes det å være en grop eller forsenkning som besto av to ulike lag, benevnt lag 5 øverst (mørkbrun sandjord, feit) og lag 3 under (omrotet grågul sand med kullbiter). I lag 3 ble det tatt ut tre kullprøver (på tegningen nr. 1,2,3 i liste nr. 15,16 og 17). Alle prøvene besto av furu. Prøve 2 og 3 ble C14-datert til tidlig middelalder (mulig sein vikingtid): henholdsvis 1045-1185 e.Kr. og 1015-1040 e.Kr.

Det ble tatt ut prøver for pollenanalyse i to serier, en midt under røysa (E) hvor lagene var på det tykkeste, og i "gropen" med C14-dateringene, gjennom lag 3 og lag 5 (D).

I serie E ble det tatt 6 prøver; en prøve i "undergrunnen", tre i lag 2 og to i lag 1. Alle prøvene inneholdt pollen av korn og indikasjon på beite. Alle lagene, også "undergrunnen" tolkes som "åker på stedet". Det kan derfor være tre åkerlag under røysa, selv om det er en mulighet for at pollen er fraktet nedover i "undergrunnen" med røtter eller meitemark. Flere prøver dypere ned ville avklart dette. Det ble påvist pollen av rug og sannsynlig bygg.

I alle lag var det mye skogspollen, samme arter som under røys 7. I lag 1 var det en bemerkelsesverdig minking av bjørkepollen samtidig med en skarp økning av kullstøvkurven. Dette tolkes som at bjørkeskogen ble ryddet ved avsviing. I alle prøvene er det indikasjoner på "husdyrbeite i skog".

Serie D besto av 9 prøver gjennom forsenkningen/gropen ved foten av røysen. De 3 øverste prøvene var fra lag 5 og viste en pollensammensetning og kullstøvøkning som er helt lik lag 1 under røysen, og må representere en fortsettelse av dette laget.

Lag 3, en forsenkning under lag 5, inneholdt også kornpollen, men relativt mer skogspollen, og tolkes som "dyrking i nærheten". De C14-daterte kullprøvene er fra dette laget.

I alle prøvene er det indikasjoner på "husdyrbeite i skog".

Pollenanalysen og C14-dateringene viser dyrking i området i tidlig middelalder, mulig sein vikingtid. Profilen viser ikke tydelig forholdet mellom åkerlagene og forsenkningen/gropen med dateringene. Hvis det var et eldre åkerlag under lag 2, synes dette å være gjennomskåret av lag 3, og altså eldre enn C14-dateringene, kanskje fra vikingtid.

Sammenfatning:

Begge røysene synes å representere en rydding yngre enn de påviste åkerlagene under. Stratigrafien under røysene er svært lik, lag 1 rett under røysene består av gråbrun sand, lag 2 under dette er omrotet rødbrun sand, og herunder rødbrun sand, tolket som undergrunn.

Pollenanalysen viser kornpollen i alle lag (rug og sannsynlig bygg), også i "undergrunnen". I begge profiler tolkes lag 1 og lag 2 som åker på stedet. Analysene fra lag 1 (og 5) under røys 8 viser avbrenning av bjørkeskog for dyrking. Lag 1 under røys 7 viser samme tendens, men ikke så tydelig. Siden røysene ligger så nær hverandre, er det ikke urimelig at de representerer samme situasjon. Det vil si at *lag 1 under begge røysene stammer fra seinmiddelalderen, og viser at bjørkeskogen ble ryddet og brent*. Rydding som viser seg så tydelig i pollendiagrammet kan bety at området i senmiddelalderen var gjengrodd etter en ødefase, men det er også mulig at det ble foretatt en betydelig utvidelse av åkerområdet.

Lag 2 er en eldre åker, og representerer trolig små åkerlapper i en relativt tett skog. Vedlagte C14-diagram viser et påfallende sammenfall mellom C14-dateringene fra lag 3 (forsenkningen ved foten av røys 8 med spor etter dyrking i nærheten) og dateringen av kull fra hulvegen. Dette kullet kan tyde på at det også ble foretatt rydding i området i tidlig middelalder ved avbrenning av skog, men i en mindre målestokk, og at denne har sammenheng med åkerlaget lag 2 under røysene.

Muligens er det et eldre åkerlag under lag 2. Pollenprøven fra "undergrunnen" i røys 8 tolkes også som åker på stedet, men siden det kun dreier seg om *en* prøve, er det noe usikkert om dette er et åkerlag, eller om pollenkornene tilhører lag 2. Hulvegen må ha vært i bruk før kullet her ble avsatt, altså i vikingtid, og kanskje før. Dessuten viser dateringen til vikingtid fra kokegrop S16 aktiviteter fra denne perioden. Det er derfor ikke usannsynlig at det har vært dyrket her i vikingtid.

I alle lagene viser pollensammensetning at det har vært beitedyr i området, som har beitet i skogen.

Selv om de to undersøkte røysene synes å være yngre enn det yngste åkerlaget, er det sannsynlig at området ble ryddet for stein i de eldre dyrkingsfasene, representert ved lag 1 og 2, og at det finns røysen i området som kan knyttes til åkerbruk i middelalderen.

I middelalderen var det sannsynligvis et intensivt åkerbruk med gjødsling, jfr sporene etter husdyrbeite. I lag 1 under røys 8 er det påvist pollen av meldefamilien, som er en indikasjon på gjødsling.

Metodisk er lærdommen at det som tilsynelatende er undergrunn inneholder pollen, og at prøvene skulle vært tatt langt dypere for å avklare om det her var et eldre åkerlag. Det burde også vært gravet noe lengre profiler, og undersøkt flere røysen, for å få bedre klarhet i jordbrukshistorien.

5.5.2.4 FELT 4, MULIG GRAVRØYS (ID 89388)

Buskerud fylkeskommune hadde ytterst på en bergknaus registrert en mulig gravrøys. Tolkningen bygger først og fremst på dens plassering i landskapet. Røysen lå på en fjellknaus med utsikt mot fjorden i sør. I tillegg var den anlagt direkte på fjellgrunn, i et område hvor jordbruk ikke har vært mulig. Dessverre ble røysen delvis ødelagt av hærverk. Buskerud fylkeskommune forsøkte i etterkant å rekonstruere røysen, ved å legge stein tilbake på rett plass. Dette gjorde imidlertid utgravningen mer komplisert, ettersom det var vanskelig å se hvilke stein som var flyttet på. Undersøkelsen viste likevel at flere steiner lå på sine opprinnelige plasser. Det ble ikke gjort funn ved undersøkelsen. Røysens spesielle beliggenhet er derfor fortsatt den viktigste grunnen til å tolke den som en gravrøys, og uten andre holdepunkter må røysens opphav derfor forbli et åpent spørsmål.

5.5.3 NATURVITENSKAPELIGE PRØVER.

Det ble tatt ut kullprøver fra flere strukturer, se liste under 8.2.2. Av disse ble 12 vedartsbestemt av Helge Irgens Høeg, se vedlegg 1. Disse viser en stor variasjon av løvtrær fra gropene, bare i et par var det også furu. Prøvene fra åkerjord under røysene var hovedsakelig av furu.

10 av kullprøvene ble sendt til NTNU, Trondheim, for datering, alle var så små at de måtte akseleratordateres, se vedlegg 3.

I tillegg ble det tatt ut 5 pollenserier fra henholdsvis under et steingjerde og under to røyser. 3 av pollenseriene ble analysert av Helge I. Høeg, se vedlegg 2.

5.6 VURDERING AV UTGRAVNINGSRISULTATENE, TOLKNING OG KONKLUSJON.

Utgravningens problemstillinger tok sikte på å undersøke flere forhold knyttet til forhistorien i dette området. Dette gjaldt både i forbindelse med bosetningsspor, hulveier, rydningsrøyser og en mulig gravrøys. På grunn av at stolpehullene tidlig i utgravingsprosessen ble avskrevet, ble det klart at her ikke var spor etter bygninger.

Gjennom utgravingen og dateringene av de mulige *kokegropene* er det imidlertid mulig å kaste nytt lys over "kokegroper" i steinalderen, datert til ca. 6500 f.kr. Disse har ikke et tydelig kullag i bunn, slik de vanlige kokegropene fra jernalderen har. Om dette er et utbredt trekk ved "kokegroper" fra steinalderen er ikke mulig å konkludere kun ut fra denne undersøkelsen. Det ble funnet noen flintgjenstander som trolig kan knyttes til steinalderaktivitetene i området. Siden området ligger ca. 80 m o.h. er ikke bosetningen knyttet direkte til kystlinjen. Bare en av kokegropene ble datert til jernalderen, riktignok vikingtid, mens de normalt dateres til eldre jernalder.

Av de ulike hulveispertiene ble kun en tolket som en sikker *hulvei*. En av de andre var en tydelig dreneringsgrøft fra nyere tid. Undersøkelsene viste at hulveien allerede i tidlig middelalder hadde vært i bruk i et lengre tidsrom, iallfall i vikingtid og muligens før.

Rydningsrøysfeltet representerer dyrking over lengre tid i området. De to undersøkte røysene representerer trolig den siste ryddingen. Under røysene var det minst to lag åkerjord med pollen av rug og mulig bygg. Det øverste laget må være avsatt i seinmiddelalderen og laget under på et tidligere tidspunkt. Muligens har det vært dyrking i vikingtid. Pollenanalysen viser også at det har vært beite i området.

Når det gjelder den mulige gravrøysen viste utgravingen at steinene lå direkte ned på berget, det ble ikke funnet gjenstander og heller ikke kull. Det er fortsatt kun dens beliggenhet som indikere at den var en gravrøys. Trolig er det en rydningsrøys.

7. LITTERATURLISTE

Børsheim, Ragnar L. 1999: Rydningsrøyser – en arkeologisk kildekategori. I Lotte Selsing og Grete Lillehammer (red): *Museumslandskap. Artikkelsamling til Kerstin Griffin på 60-årsdagen*. AmS-rapport 12B: 347-354. Arkeologisk museum i Stavanger

Holm, Ingunn 1995: Trekk av Vardals agrare historie. *Varia 31*. Universitetets Oldsaksamling. Oslo.

Jaksland, Lasse 2001: *Vinterbrolokalitetene – en kronologisk sekvens fra mellom- og senmesolitikum i Ås, Akershus.* *Varia 52*. Oslo



Knutsen, Stig 2005: *Rapport fra arkeologisk utgravning. Reservevannsforsyning Glitrevannverket – Asker kommune.* KHM

Narmo, Lars Erik 1996: Kokekameratene på Leikvin. Kult og kokegroper. *Viking* 1996: 79-100.

Pedersen, Ellen Anne 1990: Rydningsrøysfelt og gravminner – spor av eldre bosetningsstruktur på Østlandet. *Viking* 1990: 50-66. Norsk Arkeologisk Selskap

Sundet, Nils Ole 2004: *Rapport fra kulturminneregistrering i forbindelse med reguleringsplan for Hyggen vest.* Utviklingsavdelingen, Buskerud fylkeskommune.

Sønsterud, Kjell Erik 2004: *Rapport fra arkeologiske undersøkelser av rydningsrøys på Hyggen vest i Røyken kommune.* Utviklingsavdelingen, Buskerud fylkeskommune.

8. VEDLEGG

1. TRESLAGSANALYSER. HELGE I. HØEG
2. C14-DATERING. LAB. FOR RADIOLOGISK DATERING, NTNU, TRONDHEIM
3. POLLENANALYSE. HEGE I. HØEG
4. TILVEKSTTEKST

8.1. STRUKTURLISTE

Buskerud fylkeskommune hadde registrert både stolpehull og kokegroper på 89364. Ved utgravningen ble stolpehullene avkreftet. I felt ble ikke nummereringen til Buskerud fylkeskommune fulgt, denne nummereringen er anført i parentes i kolonnen med strukturnummer i tabellene nedenfor. S-2 til S-6 ble avskrevet i felt. På grunn av dette ble de andre mulige stolpehullene avskrevet.

Felt 1 (id 89364)

Str. nr.	Type	Form	Dimen- sjon (m)	Dybde (m)	Innhold	Kom./ Funn
S1 (15 og 16)	Grop	Tilnærm. rund	4 x 3,10	0,27		
S2 (28)	Avskrevet					
S3 (29)	Avskrevet					
S4 (30)	Avskrevet					
S5 (31)	Avskrevet					
S6 (56)	Avskrevet					
S11 (33)	Kokegrop	ujevn	1,3 x 1,6	0,42	14l skjørbr. stein	
S12 (34)	Kokegrop	uklar	1,6 x 0,3	0,27	12l skjørbr. Stein	
S13 (39)	Kullflekk					
S14-15 (26,27)	Kokegrop	uklar	2 x 1	0,44	6l skjørbr. stein	

S16 (11)	Kokegrop	sirkulær	0,9 x 0,9	0,2	9l skjørbr. stein	
S17 (7)	Grop	uklar	1,05 x 0,6			slagg og br. leire i overfl.

Skjørbrønt stein målt i 12 l. bøtter.

Felt 2 (id 89390)

Type	Lengde av beskrevet område	Form	Kommentar
Hulveg	60 meter	Relativt rett, men med en tydelig sving	Markert hulveisperti under dyrket mark

Felt 3 (id 89393)

Str.nr.	Type	Form	Dimisjon i plan	Høyde	Kommentar
Røys 7	Rydningrøys	Tilnærmet rund	N-S 4 m x Ø-V 3 m.	0,5 m	Alder er uviss
Røys 8	Rydningrøys	Tilnærmet rund	N-S 3 m x Ø-V 2 m.	0,5 m	Alder er uviss
Steingjerde			25 m er beskrevet	0,5 m	Alder er uviss

Felt 4 (id 89388)

Str.nr	Type	Form	Dimisjon i plan	Høyde	Kommentar
gravR3	Mulig gravrøys	Avlang	N-S 1 m x NV-SØ 3 m.	0,3 m	Dette er høyst sannsynlig ikke en gravrøys.

8.2. FUNN OG PRØVER

8.2.1 FUNNLISTE

C-nr.	Funn-nr. (felt)	Kontekst/struktur	Gjenstand(er)	St. mål	Materiale	Kommentar
C55673/7	F1	Løsfunn	Bein		Bein	Løsfunn av brent bein
C55673/1 C55673/2	F2	Løsfunn	3 flintavslag og 3 flintfragmenter	1 cm – 2,5 cm	Flint	Fem er brent. Funnet ved opprensing ved S11 og S12.
C55673/4	F3	S17	Slagg		Jernslag	Funnet ved opprensing av S17
C55673/5	F4	S17	Slagg		Jernslag	Funnet ved opprensing av S17
C55673/6	F5	Løsfunn	3 biter av bein		Bein	Funnet av Buskerud fylkeskommune.
C55674/1	F6	Løsfunn	Regulær flekke Del av flekke	5 cm l. – 1,8 cm b. og 1,8 cm l.-2,2 cm b.	Flint	Funnet av Buskerud fylkeskommune.
C55674/2	F7	Løsfunn	Del av flekke	0,9 cm l.-1,6 cm b.	Flint	Funnet av Buskerud fylkeskommune.
C55674/3	F8	Løsfunn	Fragment med retusj.		Flint	Funnet av Buskerud fylkeskommune.

C55674/4	F9	Løsfunn	3 Fragmenter		Flint	Funnet av Buskerud fylkeskommune.
C55674/5	F10	Løsfunn	Plattform kjerne		Flint	Funnet av Buskerud fylkeskommune.
C55682	F11	Løsfunn	Flekk	7 cm l. – 1,5 cm b.	Flint	Funnet av Buskerud fylkeskommune.

8.2.2 KULLPRØVELISTE

FELT I

Str.nr.	Prøv nr.	C-nummer	Type	Gram	Treslag/biter	Lab.nr	C14BP	C14 cal
1	11	C55673/11	Grop	2,2	1 ask og 39 furu	TUa-5895	3645±35	BC 2035-1940
11	9	C55673/10	Kokegrop	3,3	33 bjørk og 7 selje, vier/osp	TUa-5896	7540±45	BC 6415-6260
12	8	C55673/12	Kokegrop	0,2	9 bjørk og 11 furu	TUa-5897	7670±45	BC 6475-6425
13	7	C55673/9	Kullflekk	0,1				
15	10	C55673/13	Nedgraving	0,4	20 eik	TUa-5898	2595±50	BC 805-775
16	1, 12	C55673/14	Kokegrop	2,3	2 bjørk, 1 ask og 37 lind.	TUa-5899	1220±30	AD 780-880
17	2, 13	C55673/15	Grop (m. slagg)	1,2	20 bjørk og 20 furu	TUa-5900	7825±45	BC 6630-6550

FELT II

Str.nr.	Prøv nr.	C-nummer	Type	Gram	Treslag/biter	Lab.nr.	C14B P	C14cal.
Hulevei 1	3	C55675/1	Hulvei	10,4				
Hulevei 1	4	C55675/2	Hulvei	6,7				
Hulevei 1	5	C55675/3	Hulvei	1,5	22 Bjørk og 18 furu	TUa-5904	890±40	AD1050-1215
Hulevei 1	6	C55675/4	Hulvei	1,0				

FELT III

Str.nr.	Prøv nr.	C-nummer	Type struktur	gram	Treslag/biter	Lab.nr	C14 BP	C14cal.
	14	55683/1	Steingjerde, lag 2	0,5	Furu			
7	18	55683/3	Røys (lag 1)	0,2	1 Bjørk, 10 Furu	TUa-5901	365±35	AD 1470-1630
8	15 (1)	55683/2	Røys	0,2	2 Furu			
8	16 (2)	55683/4	Røys (lag 3)	1,3	27 Furu	TUa-5902	910±35	AD 1045-1185
8	17 (3)	55683/5	Røys (lag 3)	0,6	40 Furu	TUa-5903	985±35	AD 1015-1040

8.3.3 POLLENSERIER

Str. nr.	C-nummer	Polleserie
Steingjerde 1	55683/6	A (1-7)



Steingjerde 1	55683/7	B (1-6)
Røys 7	55683/8	C (1-7)
Røys 8	55683/9	D (1-9)
Røys 8	55683/10	E (1-6)

8.3 TEGNINGER

Oversikt over tegninger utført i felt.

Felt 1

Tegningnr	Strukturnr.	Type	Plan	Profil
1	S1	Nedgraving	X	-
2	S1	Nedgraving	-	X
3	S2 og S3	Avskrevet	X	X
4	S4	Avskrevet	X	X
5	S5	Avskrevet	X	X
6	S6	Avskrevet	X	X
7	S11	Kokegrop	X	X
8	S12	Kokegrop	X	X
9	S13	Nedgraving	X	X
10	S14 og S15	Kokegrop	X	X
11	S16	Kokegrop	X	X
12	S17	Nedgraving	X	X

Felt 2

Tegningnr	Strukturnr.	Type	Plan	Profil
13	Hulvei 1	Hulvei	X (0-41 m)	-
14	Hulvei 1	Hulvei	X (41-60 m)	-
15	Hulvei 1	Hulvei	-	X (østre del)
16	Hulvei 1	Hulvei	-	X (øverste del)

Felt 3

Tegningnr	Strukturnr.	Type	Plan	Profil
17	Røys 8	Røys	X	-
18	Røys 7	Røys	X	-
19	Steingjerde 1	Steingjerde	X	-
20	Røys 7	Røys	-	X
21	Røys 8	Røys	-	X
22	Steingjerde 1	Steingjerde	-	X

Felt 4

Tegningnr	Strukturnr.	Type	Plan	Profil
23	gravR3	Mulig gravrøys	X	X

8.4 FOTOLISTE.**Negativnr. Cf 33138.**

Film 1 Fotonr.	Motiv	Retning mot	Fotograf	Dato
36	Oversiktsbilde av R89364	Øst	Ole Kjos	25.07.05
35	Oversiktsbilde av R89364	Sør	Ole Kjos	25.07.05
34	S-5 i plan	Nord	Inger Eggen	27.07.05
33	S-5 i profil	Nord	Inger Eggen	27.07.05
32	S-6 i plan	Nord	Inger Eggen	27.07.05
31	Oversiktsbilde fra hulvei	S, havet	Ole Kjos	27.07.05
30	Oversiktsbilde fra hulvei	SØ, havet	Ole Kjos	27.07.05
29	Oversiktsbilde fra hulvei	SV, røysfelt	Ole Kjos	27.07.05
28	Oversiktsbilde fra hulvei	S, røysfelt	Ole Kjos	27.07.05
27	Oversiktsbilde fra hulvei	S, røysfelt	Ole Kjos	27.07.05
26	S-6, profil	Nord	Inger Eggen	27.07.05
25	S-4, plan	Nord	Inger Eggen	27.07.05
24	S-4, profil	Nord	Inger Eggen	27.07.05
23	S-3, plan	Nord	Inger Eggen	27.07.05
22	S-2, plan	Nord	Inger Eggen	27.07.05
21	S-3, profil	Nord	Inger Eggen	27.07.05
20	S-2, profil	Nord	Inger Eggen	27.07.05
19	S-12, plan	Øst	Inger Eggen	27.07.05
18	S-11, plan	Nord	Inger Eggen	27.07.05
17	S-12, profil	Øst	Inger Eggen	27.07.05
16	S-12, profil fra nord	Øst	Inger Eggen	27.07.05
15	S-12, profil til sør	Øst	Inger Eggen	27.07.05
14	S-12, V-vegg i sjakt	Vest	Inger Eggen	27.07.05
13	S-12, strukturen i plan med sjakt	Nord	Inger Eggen	28.07.05
12	S-12, V-vegg i sjakt	Vest	Inger Eggen	28.07.05
11	S-11, i plan	Øst	Inger Eggen	28.07.05
10	S-11, i plan	Nord	Inger Eggen	28.07.05
9	S-11, profil i sjakt mot øst	Øst	Inger Eggen	28.07.05
8	S-11, profil i sjakt mot vest	Vest	Inger Eggen	28.07.05
7	S-13, i plan	Nordvest	Inger Eggen	28.07.05
6	S-13, i plan	Nordøst	Inger Eggen	28.07.05
5	S-13, i profil	Nordvest	Inger Eggen	28.07.05
4	S-13, fra vest i profil	Nordvest	Inger Eggen	28.07.05
3	S-13, til øst i profil	Nordvest	Inger Eggen	28.07.05
2	S-16, plan	Øst	Inger Eggen	28.07.05
1		Nord	Inger Eggen	28.07.05

Negativnr. Cf 33139

Film 2 Fotonr.	Motiv	Retning mot	Fotograf	Dato
36	ID-foto		Ole Kjos	
35	Utsikt fra rydningsrøysfelt	Sør	Ole Kjos	29.07.05
34	Utsikt fra rydningsrøysfelt	Sør	Ole Kjos	29.07.05
33	Utsikt fra rydningsrøysfelt mot hulvei	Øst	Ole Kjos	29.07.05
32	Utsikt fra rydningsrøysfelt med fjell i bakkant	Nord	Ole Kjos	29.07.05
31	Steingjerde	Nord	Ole Kjos	29.07.05

30	Røys 7, plan	Vest	Ole Kjos	29.07.05
29	Røys 8, plan	Vest	Ole Kjos	29.07.05
28	Utsikt fra gravrøys 3	Sør	Ole Kjos	29.07.05
27	Utsikt fra gravrøys 3 mot hulvei	Nord	Ole Kjos	29.07.05
26	Mulig gravrøys 3 i plan	Vest	Ole Kjos	29.07.05
25	Mulig gravrøys 3 i plan	Sørvest	Ole Kjos	29.07.05
24	Mulig gravrøys 3 i plan	Sør	Ole Kjos	29.07.05
23	S-16, profil	Nord	Inger Eggen	01.08.05
22	S-1, plan	Nord	Ole Kjos	01.08.05
21	S-1, plan	Vest	Ole Kjos	01.08.05
20	S-17, plan	Nordøst	Inger Eggen	01.08.05
19	S-18, plan	Nord	Inger Eggen	01.08.05
18	S-17 og S18 i plan	Nord	Inger Eggen	01.08.05
17	S-19, plan	Nord	Inger Eggen	01.08.05
16	S-17, profil	Nordøst	Inger Eggen	01.08.05
15	S-1, profil	Nord	Ole Kjos	01.08.05
14	S-1, profil	Nord	Ole Kjos	01.08.05
13	S-14 og S-15, plan	Øst	Inger Eggen	01.08.05
12	S-14 og S-15, profil mot øst	Øst	Inger Eggen	01.08.05
11	S-14 og S-15, profil mot vest	Vest	Inger Eggen	02.08.05
10	Hulvei, plan.	SSØ	Ole Kjos	02.08.05
9	Hulvei, plan.	SSØ	Ole Kjos	02.08.05
8	Hulvei, plan.	SSØ	Ole Kjos	02.08.05
7	Hulvei, plan.	NNV	Ole Kjos	02.08.05
6	Hulvei, plan.	Øst	Ole Kjos	02.08.05
5	Hulvei i skog	Vest	Ole Kjos	02.08.05
4	Hulvei i skog	Vest	Ole Kjos	02.08.05
3	Hulvei, profil (øst)	Vest	Inger Eggen	03.08.05
2	Hulvei, profil (øst)	Vest	Inger Eggen	03.08.05
1	Hulvei, profil (vest)	Vest	Ole Kjos	03.08.05

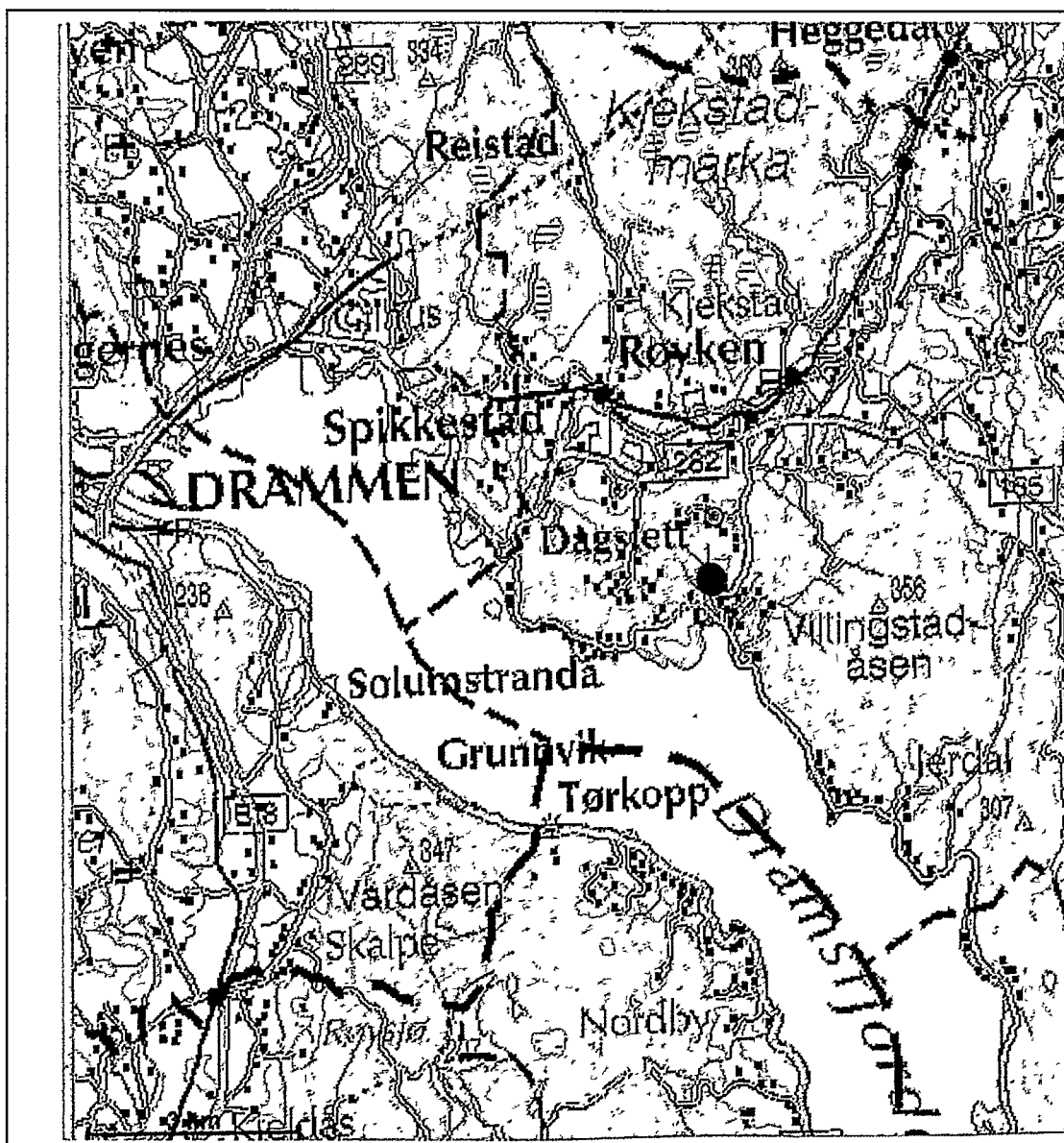
Negativnr. Cf 33140

Film 3 Bildenr.	Motiv	Retning mot	Fotograf	Dato
36	Steingjerde, profil	Nord	Ole Kjos	04.08.05
35	Steingjerde, profil	Nord	Ole Kjos	04.08.05
34	Røys 8, profil	Sør	Inger Eggen	04.08.05
33	Røys 7, profil	Sørøst	Inger Eggen	04.08.05
32	Røys 9, plan	Øst	Ole Kjos	04.08.05
31	Gravrøys 3, profil	Nordvest	Inger Eggen	05.08.05
30	Gravrøys 3, profil	Nordvest	Inger Eggen	05.08.05
29	Tom gravrøys	Nordvest	Inger Eggen	05.08.05
28	Hulvei profil, vest	Vest	Inger Eggen	05.08.05
27	Hulvei profil, vest	Vest	Inger Eggen	05.08.05
26	Dreneringsgrøft	Vest	Ole Kjos	05.08.05
25	-			05.08.05
24	-			05.08.05
23	Gravrøys i skog		Ole Kjos	05.08.05
22	Gravrøys i skog		Ole Kjos	05.08.05
21	Id-foto		Ole Kjos	05.08.05
20-1	Tatt ut film		Ole Kjos	05.08.05



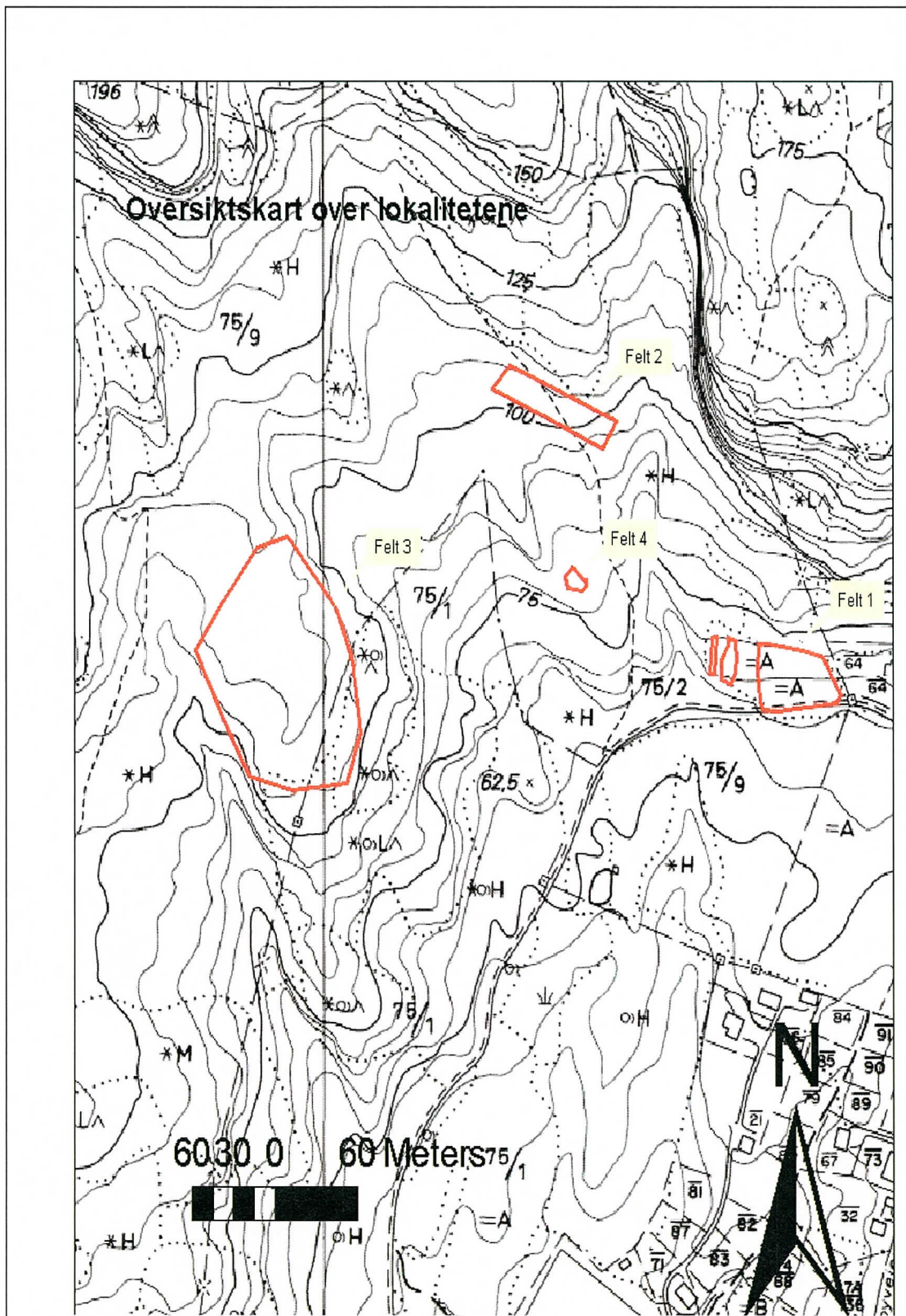
8.5 KART

1. Oversiktskart
2. Kart over undersøkte lokaliteter
3. Kart over felt 1
4. Kart over felt 2
5. Kart over felt 3
6. Kart over felt 4



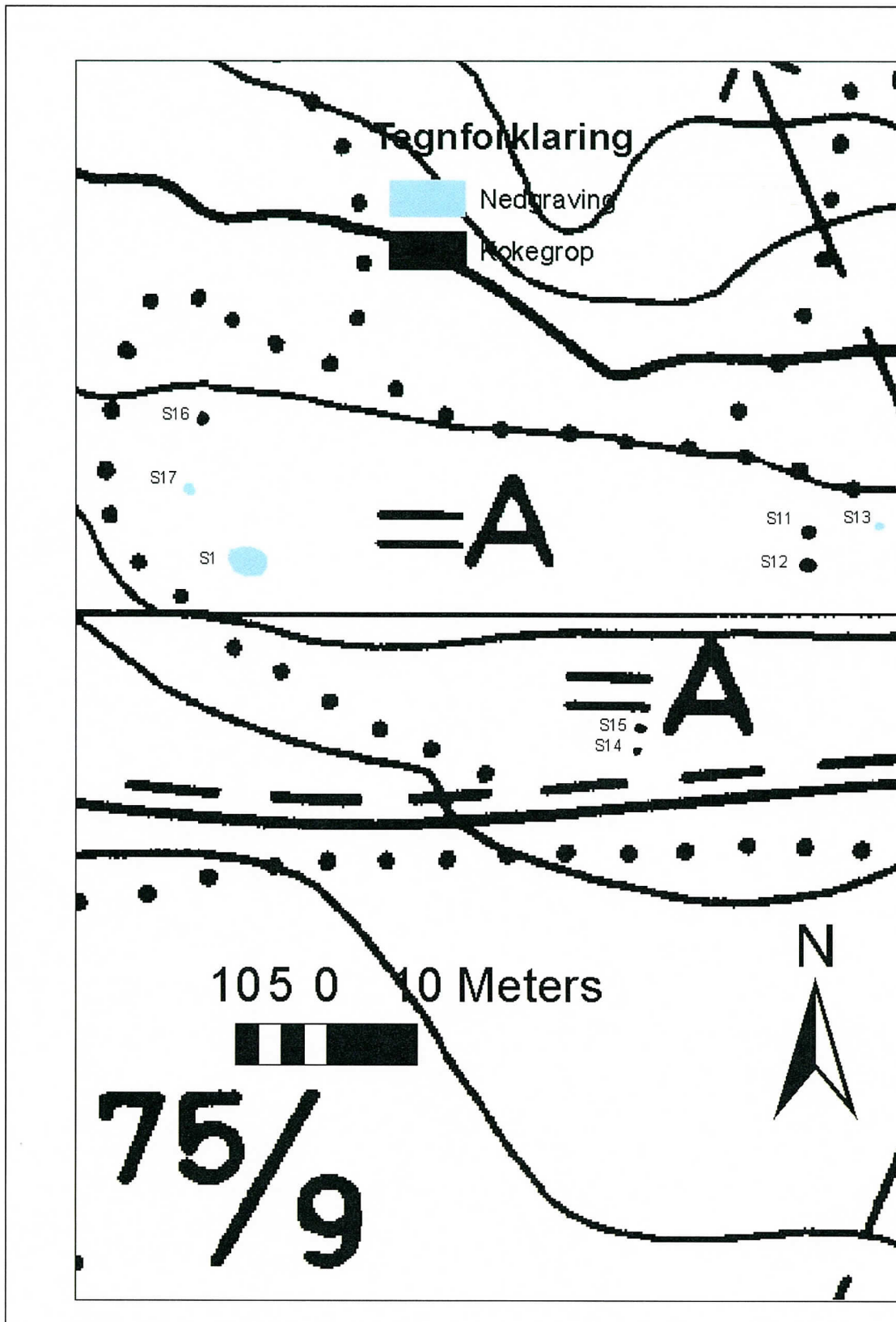
KART 1. OVERSIKTSKART

Planområdet med nærliggende tettsteder. Undersøkellesområdet er merket med blått.



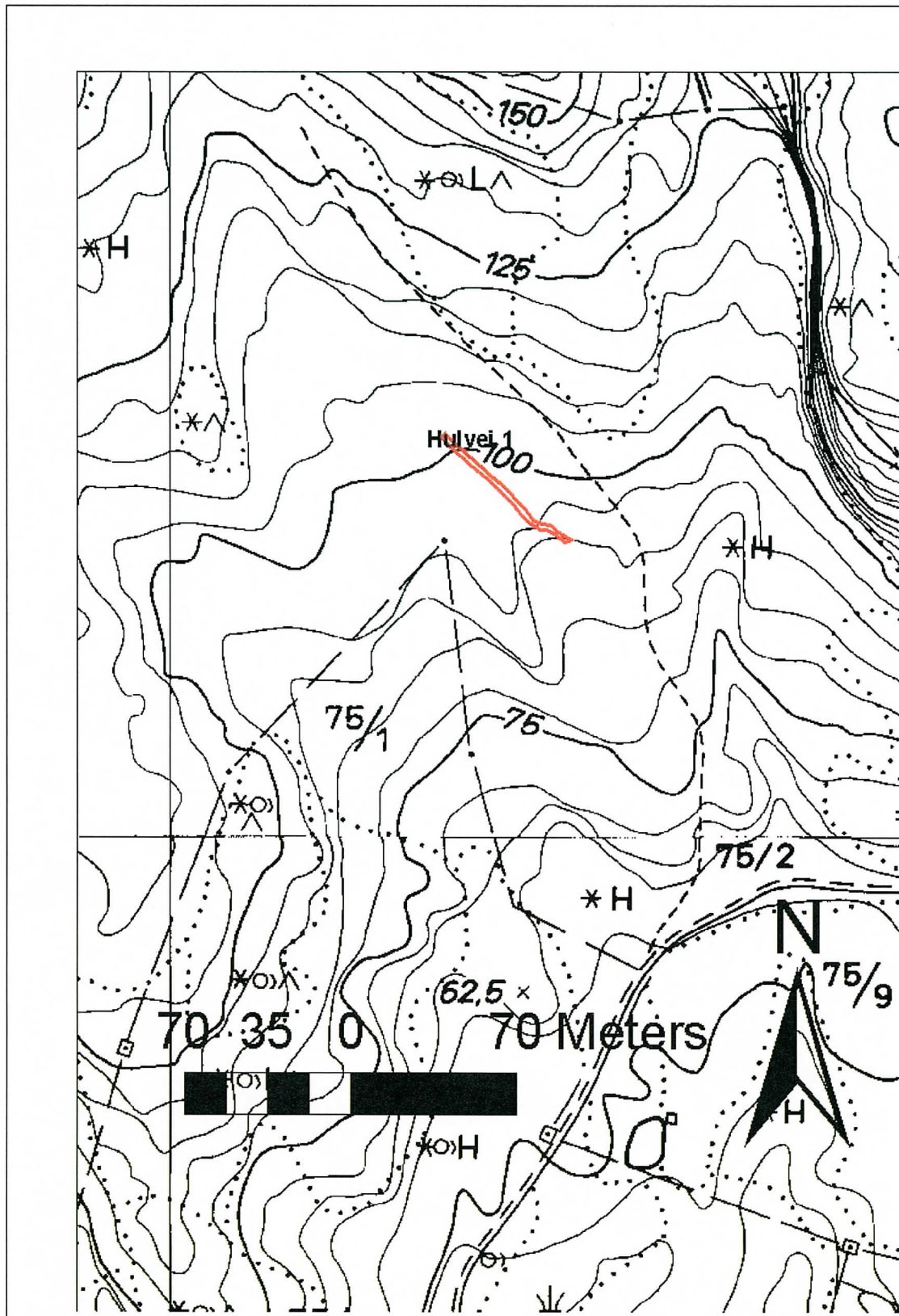
KART 2. KART OVER LOKALITETER

ØK-kart: CK040-5-2 og CK041-5-4.



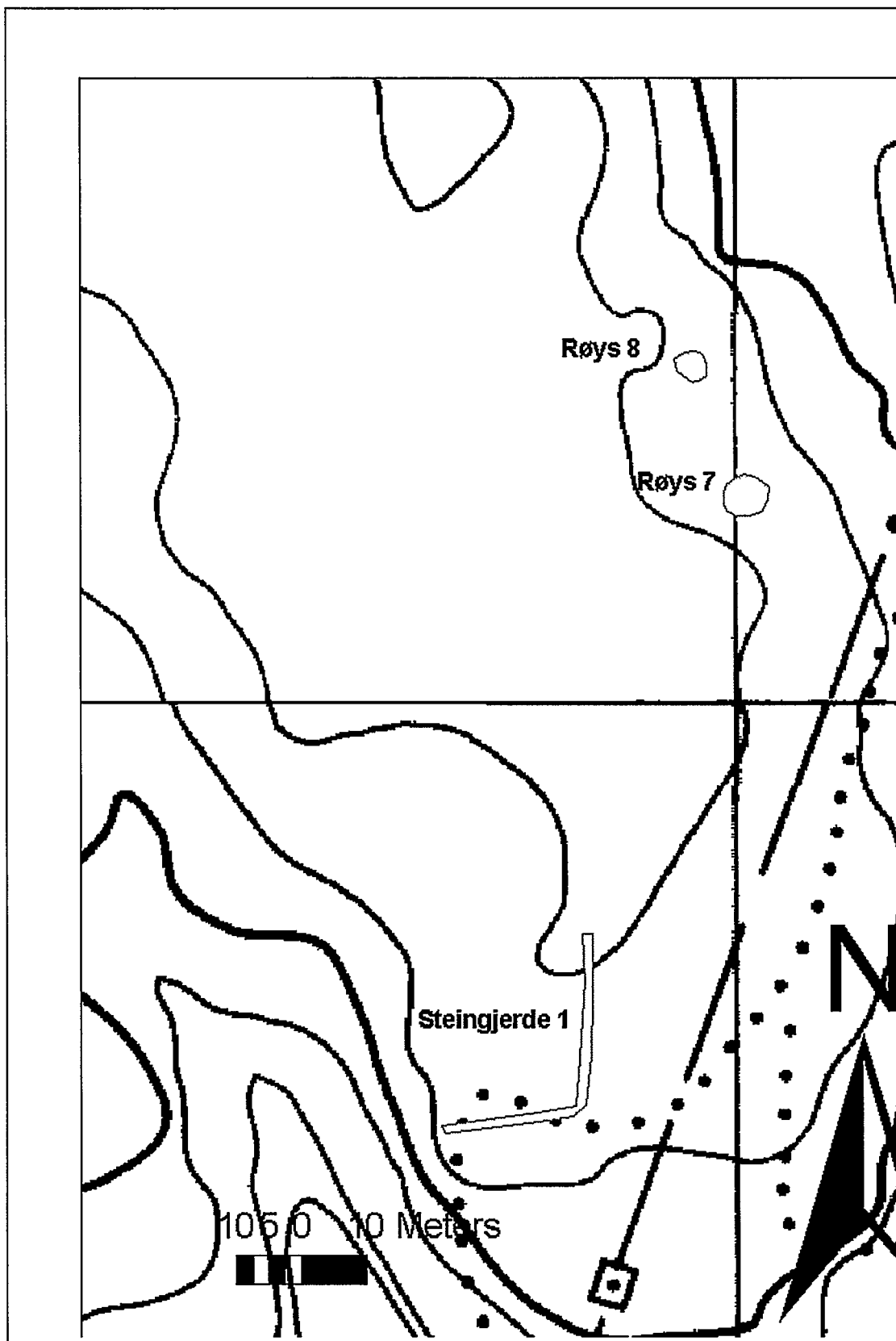
KART 3. FELT 1.

ØK-kart: CK040-5-2 og CK041-5-4. Kart over felt 1 med undersøkte og sikre strukturer



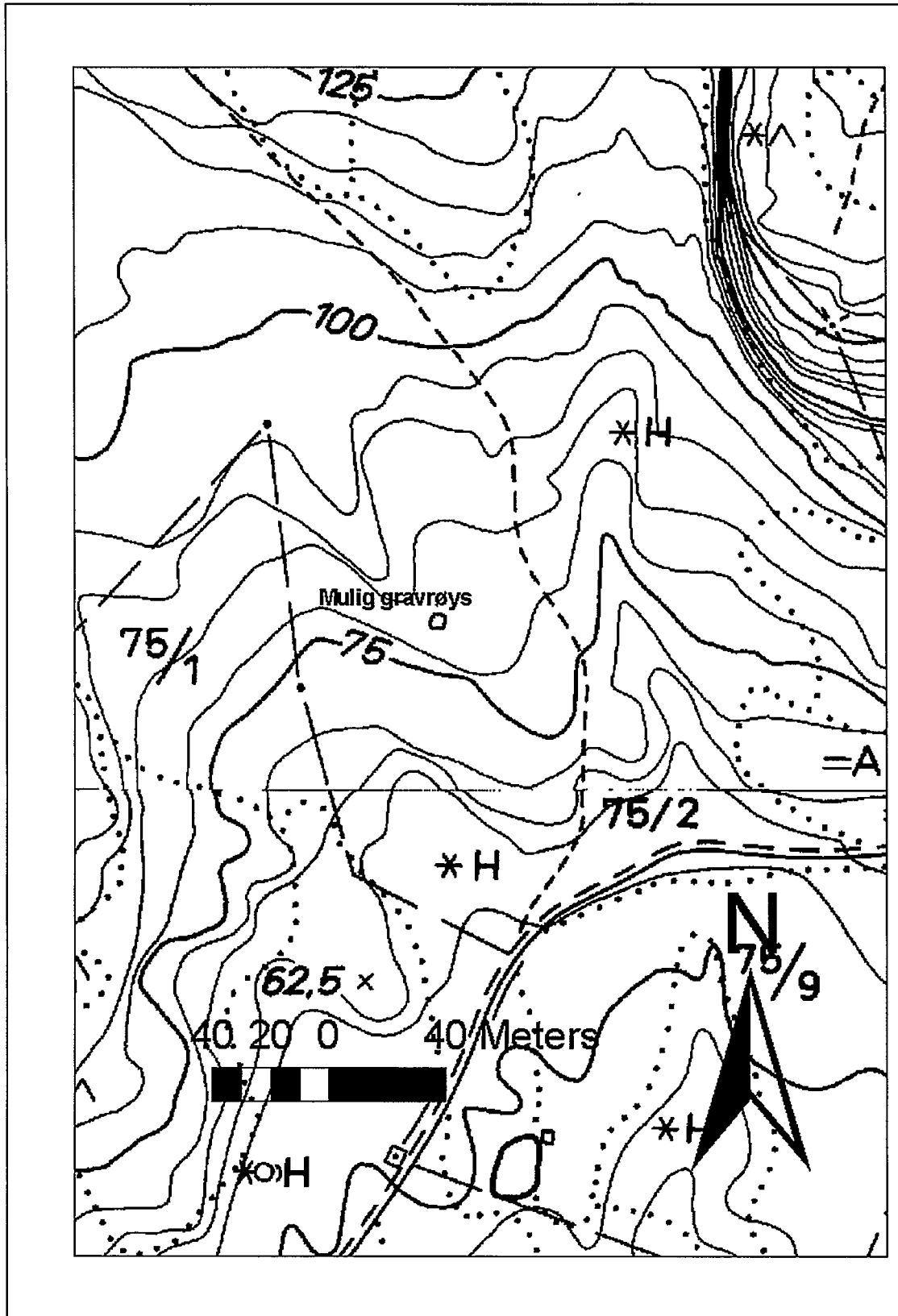
KART 4. FELT 2.

ØK-kart: CK040-5-2 og CK041-5-4. Kart over undersøkt hulveisparti.



KART 5. FELT 3

ØK-kart: CK040-5-2 og CK041-5-4. Kart over undersøkte røys-er og steingjerde på felt 3.

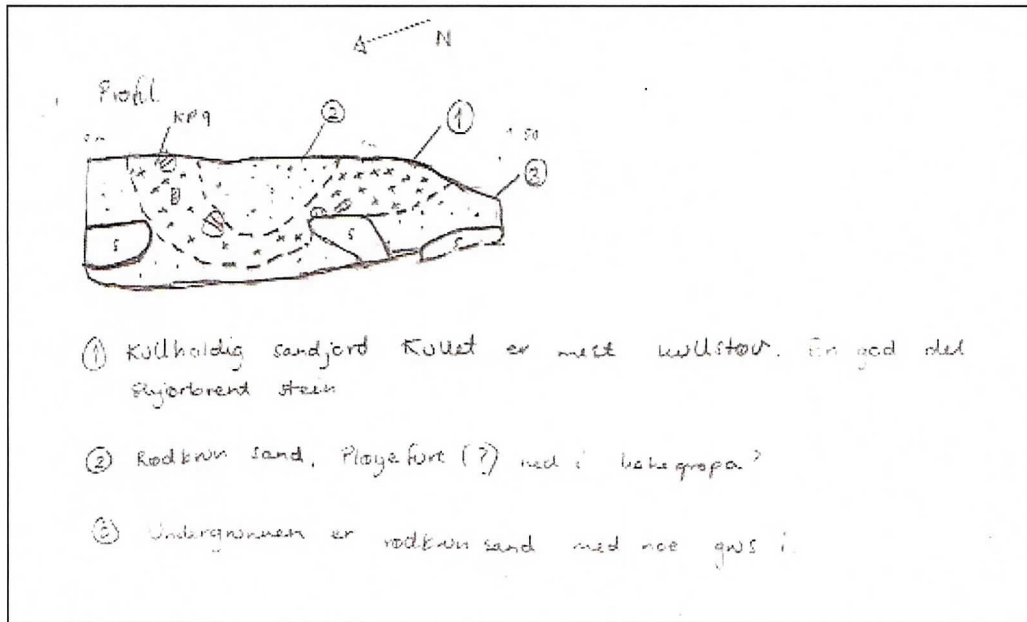


KART 6. FELT 4

ØK-kart: CK040-5-2 og CK041-5-4. Kart med plassering av mulig gravrøys.

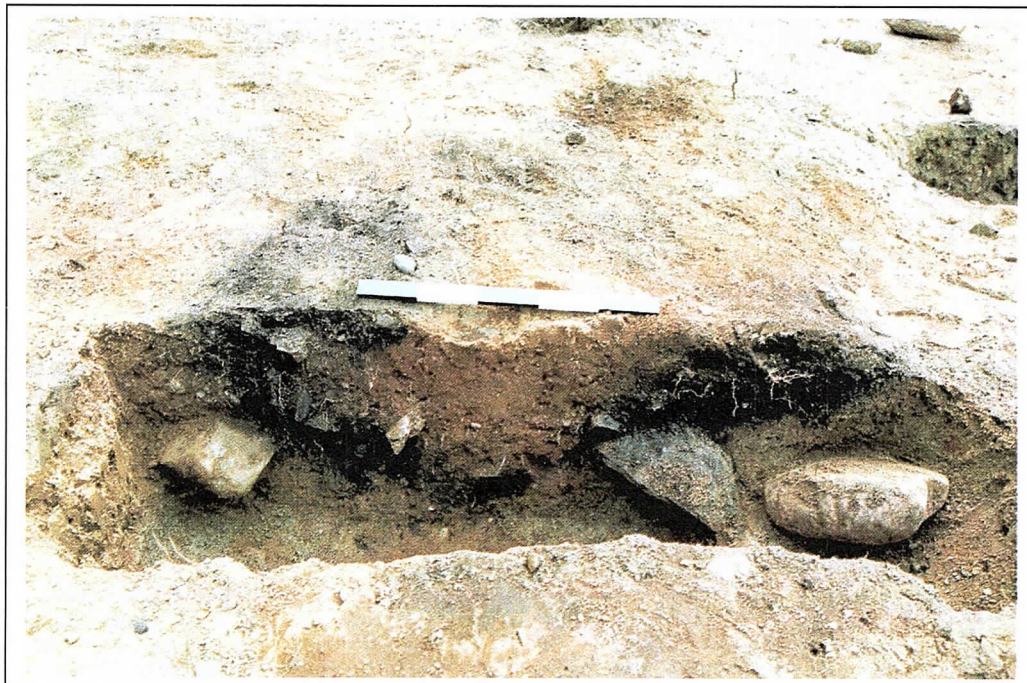
8.6 VEDLAGTE TEGNINGER OG FOTO

1. S11 og foto 1/9, grop datert til 6415-6260 f.kr.
2. Røys 8 og foto 3/34, røys 7 og foto 3/33
3. Hulvei profil østre del.

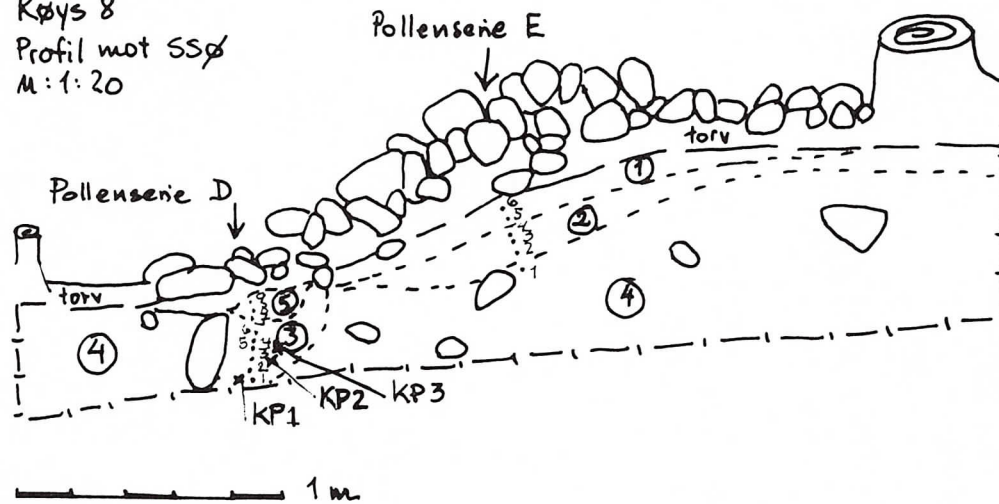


TEGNING 7.

Profil av "kokegrop", S11.



Hyggen østre 75/1,2,9
Røyken kommune, Buskerud
Røys 8
Profil mot SSØ
M:1:20



Røys 8. Profil mot SSØ

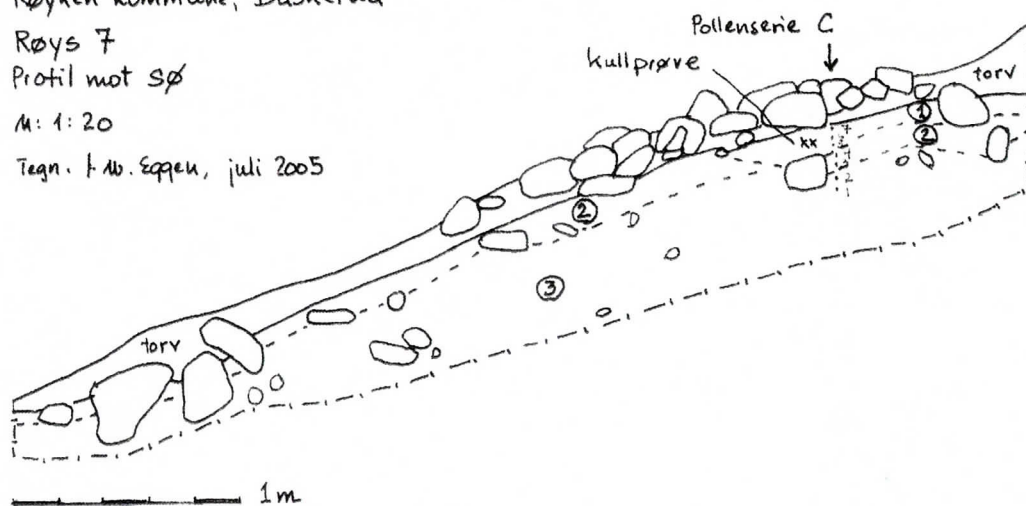
1. Gråbrun sandjord.
2. Omblandet rødbrun sand
3. Nedgraving – omrotet sand med kullfragmenter i grågulsand.
4. Rødbrun sand, antatt undergrunn.
5. Mørkebrun sandjord, feit konsistens.

Tegning: I.M. Eggen juli 2005



Røys 8, profil mot SSØ, foto 3/34

Hyggen østre, 75/1,2,9
 Røyken kommune, Buskerud
 Røys 7
 Profil mot SØ
 M: 1:20
 Teegn. t. Av. Espen, juli 2005



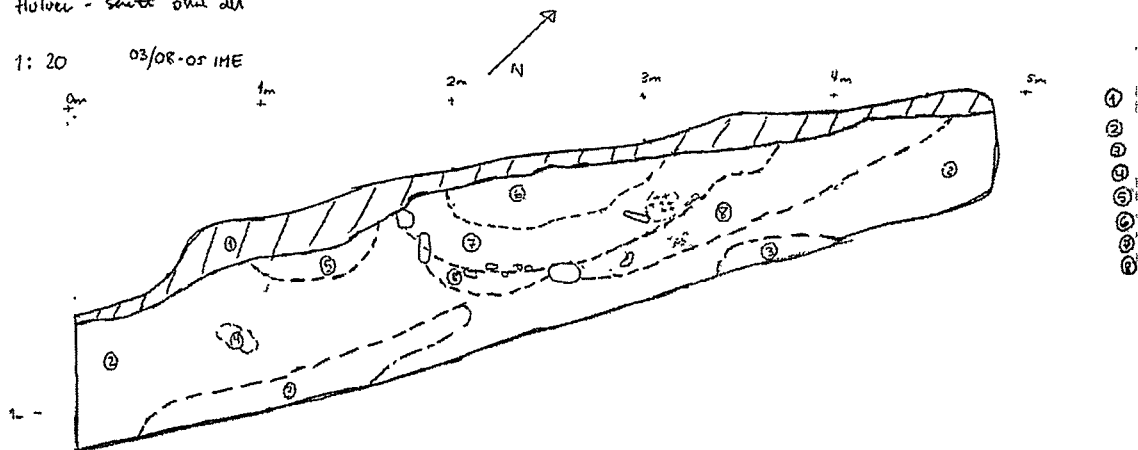
Røys 7. Profil mot SØ

- 1 brun sandjord
- 2 rødbrun sand, omrotet
- 3 rødbrun sand, antatt undergrunn



Røys 7. foto av profil mot SØ. Film 3, foto 3/33

Hyggen datert 75/1, 2, 9
 Røyken Eustland
 Hulvei - snitt øst del
 1:20 03/08-05 IHE



TEGNING 15. HULVEI. PROFIL AV ØSTRE DEL.

1. Torv
2. Rødbrun sand
3. Grå steinhard sand
4. Rød forsteinet sand
5. Brun sand
6. Brun sand med enkelte kullfragmenter
7. Gråbrun sand med kullfragmenter (Kullprøve 5 fra laget datert til 1015 e.kr. til 1215 e.kr.)
8. Blanding av rødbrun sand og rødbrun forsteinet sand

Høeg - Pollen, 876 842 262,
Helge Irgens Høeg,
Gloppeåsen 10,
3261 LARVIK

Larvik, 22/8-05.

Til Lil Gustafson.

Analyse av 7 kullprøver fra "Reguleringsplan for Hyggen vest",
Hyggen Østre, 75/1, 2, 9, Røyken kommune, Buskerud, Prosjektkode
420713, Tiltakskode 758044.

Røys 8, Kp 15.

Det ble bestemt 2 biter. Begge var Pinus (furu).

Røys 8, Kp 16.

Det ble bestemt 27 biter. Alle var Pinus (furu).

Røys 8, Kp 17.

Det ble bestemt 40 biter. Alle var Pinus (furu).

Røys 7, Kp 18.

Det ble bestemt 11 biter. Av disse var 1 Betula (bjerk) og
10 Pinus (furu).

Stengjerde, lag 2, Kp 14.

Det ble bestemt 8 biter. Alle var Pinus (furu).

S 11, Kp 9, kokegrop.

Det ble bestemt 40 biter. Av disse var 10 Betula (bjerk),
28 Salix/Populus (selje, vier/osp), 1 Quercus (eik) og 1 Pinus
(furu).

S 16, Kp 1, kokegrop.

Det ble bestemt 35 biter. Alle var Prunus/Sorbus
(hegg/rogn).

Helge Irgens Høeg

Høeg - Pollen, 876 842 262 MVA,
Helge Irgens Høeg,
Gloppeåsen 10,
3261 LARVIK

Larvik, 5/2-06.

Til Lil Gustafson.

Analyse av 7 kullprøver fra Hyggen østre, 75/1,2,9, Røyken kommune, Buskerud, Tiltakskode 758044, Prosjektkode 420713.

S1 - Kp 11, grop.

Det ble bestemt 40 biter. Av disse var 1 Fraxinus (ask) og 39 Pinus (furu).

S11 - Kp 9, kokegrop.

Det ble bestemt 40 biter. Av disse var 33 Betula (bjerk) og 7 Salix/Populua (selje, vier/osp).

S12- Kp 8, kokegrop.

Det ble bestemt 20 biter. Av disse var 9 Betula (bjerk) og 11 Pinus (furu).

S15- Kp 10, kokegrop.

Det ble bestemt 20 biter. Alle var Quercus (eik).

S16- Kp 12, kokegrop.

Det ble bestemt 40 biter. Av disse var 2 Betula (bjerk), 1 Fraxinus (ask) og 37 Tilia (lind). Godt daterbart materiale 0,7 g.

S17- Kp 13, grop.

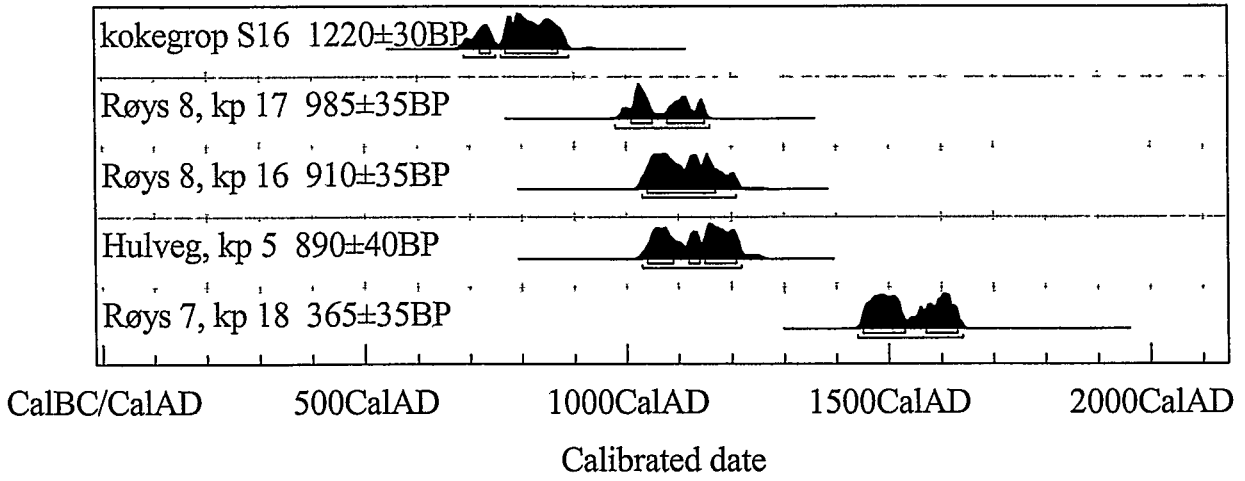
Det ble bestemt 40 biter. Av disse var 20 Betula (bjerk) og 20 Pinus (furu). Godt daterbart materiale 0,3 g.

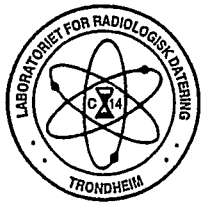
Hulvei, kp 5.

Det ble bestemt 40 biter. Av disse var 22 Betula (bjerk) og 18 Pinus (furu). Godt daterbart materiale 0,8 g.

J. J. J.

Atmospheric data from Reimer et al (2004); OxCal v3.10 Bronk Ramsey (2005); cub r:5 sd:12 prob usp[chron]





LABORATORIET FOR RADIOLOGISK DATERING

Adr.: NTNU – Gløshaugen, Sem Sælandsv. 5, 7491 Trondheim
Telefon 73593310 Telefax 73593383

DATERINGSRAPPORT

Oppdragsgiver: Gustafson, Lil
UKM Fornminneseksjonen
P.B. 6762 St.Olavs pl. 0130 OSLO

DF-3944

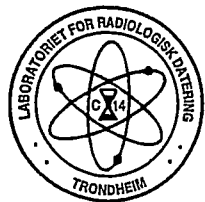
Lab. ref.	Oppdragsgivers ref.	Materiale	Datert del	¹⁴ C alder før nåtid	Kalibrert alder	δ ¹³ C ‰
TUa-5895	S1, kp.11 Hyggen østre Røyken, Buskerud	Trekull Ask		3645 ± 35	BC2035-1940	-26.1*
TUa-5896	S11, kp.9 Hyggen østre Røyken, Buskerud	Trekull Bjørk, osp Selje/vier		7540 ± 45	BC6415-6260	-26.1*
TUa-5897	S12, kp.8 Hyggen østre Røyken, Buskerud	Trekull Bjørk		7670 ± 45	BC6475-6425	-26.1*
TUa-5898	S15, kp.10 Hyggen østre Røyken, Buskerud	Trekull Eik		2595 ± 50	BC805-775	-26.1*
TUa-5899	S16, kp.1+12 Hyggen østre Røyken, Buskerud	Trekull Bjørk, ask Lind		1220 ± 30	AD780-880	-26.1*
TUa-5900	S17, kp.13 Hyggen østre Røyken, Buskerud	Trekull Bjørk		7825 ± 45	BC6630-6550	-26.1*
TUa-5901	Røys 7, kp.18 Hyggen østre Røyken, Buskerud	Trekull Bjørk		365 ± 35	AD1470-1630	-26.1*
TUa-5902	Røys 8, kp.16 Hyggen østre Røyken, Buskerud	Trekull Furu		910 ± 35	AD1045-1185	-26.1*
TUa-5903	Røys 8, kp.17 Hyggen østre Røyken, Buskerud	Trekull Furu		985 ± 35	AD1015-1040	-26.1*

Dato: 06 SEP 2006

Laboratoriet for Radiologisk Datering

Sølvi Stene
Sølvi Stene

Steinar Gulliksen
Steinar Gulliksen



LABORATORIET FOR RADIOLOGISK DATERING

Adr.: NTNU – Gløshaugen, Sem Sælandsv. 5, 7491 Trondheim
Telefon 73593310 Telefax 73593383

DATERINGSRAPPORT

Oppdragsgiver: Gustafson, Lil
UKM Fornminneseksjonen
P.B. 6762 St.Olavs pl. 0130 OSLO

DF-3944

Lab. ref.	Oppdragsgivers ref.	Materiale	Datert del	¹⁴ C alder før nåtid	Kalibrert alder	δ ¹³ C ‰
TUa-5904	Hulveg, kp.5 Hyggen østre Røyken, Buskerud	Trekuil Bjørk		890 ± 40	AD1050-1215	-26.1*

Dato: 06 SEP 2006

Laboratoriet for Radiologisk Datering

Sølvi Stene
Sølvi Stene

Steinar Gulliksen
Steinar Gulliksen

Høeg - Pollen, 876 842 262,
Helge Irgens Høeg,
Gloppeåsen 10,
3261 LARVIK

Larvik, 10/10-06.

RAPPORT OVER EN POLLENANALYTISK UNDERSØKELSE AV PRØVER FRA
HYGGEN, RØYKEN KOMMUNE, BUSKERUD.

av

Helge Irgens Høeg

Feltarbeid

Jeg har mottatt 22 prøver fordelt på 3 serier fra Hyggen Østre, 75/1,2,9 i Røyken. Serie C fra røys 7 bestod av 7 prøver, Serie D fra røys 8 bestod av 9 prøver og Serie E fra røys 8 bestod av 6 prøver.

Laboratoriearbeid

Alle seriene er analysert. Prøvene er preparert etter standardmetodene. Prøvene er kokt i 10% kalilut for å løse opp humussyrer, silt gjennom nylonduk med maskevidde 1/4 mm, skylt med destillert vann, skylt med eddiksyre, varmet opp i vannbad med eddiksyreanhydrid og konsentrert svovelsyre for å løse opp cellulose, skylt med eddiksyre, skylt med vann, varmet opp i vannbad med kalilut for å gjøre prøvene alkaliske og for å løse opp mer humussyrer, skylt med vann, overført til prøveglass med alkohol, tilsatt glyserol og farvet med basisk fuchsin. Mellom hver behandling er prøvene sentrifugert. Før silingen ble det foretatt en forsiktig dekantering for å bli kvitt mesteparten av sanden i prøvene. Skulle man fjernet all sanden, måtte prøvene blitt behandlet med flussyre.

Prøvene er mikroskopert med 300x forstørrelse. Det er brukt sterkere forstørrelse der det var tvil om bestemmelsen. Alle prøvene var pollenrike, og pollenkornene var brukbart oppbevart. Det er analysert fra 4 varv over dekkglasset til et halvt dekkglass (ca. 20 varv). Alle pollenkorn, sporer fra sporeplanter som moser, bregner og kråkefotplanter, er opptalt og regnet om til prosent. Det var tildels svært meget kullpartikler i alle prøvene. De er forsøkt opptalt, men det er en viss usikkerhet i de oppgitte tall p.g.a. mengden.

Resultatene er oppstilt i prosentpollendiagram hvor summen av alle pollentypene utgjør 100%. Sporer og kullstøv er regnet i prosent av pollensummen, ikke av pollensummen pluss vedkommende taxon. Det betyr at det kan bli mer enn 100% av et enkelt taxon, f. eks. kullstøv. 100% kullstøv betyr at det var like mange kullpartikler som det var pollenkorn, 1000% at det er 10 ganger

så mange.

Analyser og resultater

Serie C, røys 7.

Prøvene kommer fra 48 - 22 cm under overflaten, fra lag 3, 2 og 1.

Prøve 1 og 2, fra 48 og 44 cm under overflaten kom fra lag 3, rødbrun sand. Skogen har vært tett, nesten 90% av pollenet kom fra trær, vesentlig bjerk, men også furu, hassel, or og gran. Det var små mengder eik, lind og ask. Gress var den viktigste av urtene. Det var meget bregnesporer, både vanlige og fugletelg-typen. Det var 1000 - 2000% kullstøv, ett pollenkorn av groblad og 3 av korn, sannsynligvis bygg. Det har vært bosetning og korndyrking i området, men neppe på stedet. 3 - 4% einstape tyder på husdyrbeiting i skog da einstape er giftig og blir stående igjen på skogsbeite.

Prøve 3 og 4, 38 og 34 cm under overflaten kom fra lag 2, omblandet rødbrun sand. Prøvene inneholdt litt mer urtepollen enn de foregående, men skogen har fortsatt vært tett med ca. 80% trepollen. Det var ikke store forskjellen i pollen- og sporesammensetning og mengden kullstøv fra de foregående prøvene, men litt mer gress. Det var ett pollenkorn av smalkjempe og ca. 2% kornpollen. Mesteparten var antagelig bygg, men noe var med sikkerhet rug. Med 2% kornpollen må dyrkingen ha skjedd ganske nært, antagelig på stedet, men det må ha vært små åkre siden det er så meget trepollen.

De tre siste prøvene, fra 30, 26 og 22 cm under overflaten, kom fra lag 1, brun sandjord. Prøvene, særlig den øverste, inneholdt noe mindre trepollen, den øverste 72%. Det har vært meget skog i området, men særlig bjerk er gått tilbake. Skogssammensetningen var ellers lite forandret. Det var mer kullstøv, opp i 5000%, og det var litt mer kornpollen, opp i 5%. Det har vært kornåker på stedet.

Prøveserien er tatt i kanten av en rydningsrøys. Jeg vil anta at både lag 2 og 3 representerer kornåker på stedet, og siden det er 10 - 5% granpollen i prøvene, må hele serien være yngre enn graninnvandringen, kanskje 1400 BP.

Serie D, røys 8.

Prøvene kommer fra 50 - 18 cm under overflaten, fra lag 3 og 5.

Prøve 1 - 6, fra 50, 45, 40, 36, 32 og 30 cm under overflaten, kom fra lag 3, grågul sand, nedgravning og omrotet. Skogen har vært tett, nesten 95% av pollenet kom fra trær, vesentlig bjerk, men også hassel og or og små mengder furu og gran. Det er små mengder eik og lind. Gress var den viktigste av urtene, men det var også noe mjødukt og soleie og litt annet. Det var meget bregnesporer i de nederste fire prøvene, både vanlige og fugletelg-typen. Det var 400 - 700% kullstøv, ett pollenkorn av groblad og noen få av korn, sannsynligvis bygg, og rug. Det har vært bosetning og korndyrking i området, men ikke på stedet. 1% einstape tyder på husdyrbeiting i skog da einstape er giftig og blir stående igjen på skogsbeite.

Prøve 7 - 9, fra 26, 22 og 18 cm under overflaten kom fra lag 5, mørkebrun sandjord. Skogen har vært betydelig mer åpen med 75 - 80% trepollen. Bjerk gikk tilbake fra begynnelsen av

laget, fra 60 til 15%. Hassel gikk tilbake fra 15 til 5% i de to øverste prøvene. Gran økte gjennom laget, fra 3 til 10%, mens furu økte særlig i de to øverste prøvene, fra 10% til nesten 30%. Mengden kullstøv økte til 800%. I dette laget var det mer vier/selje, mer gress, kråkefot og einstape. Det var lite bregner. Det var meget syre, korn (bygg) og rug. Lag 5 representerer åker med korndyrking på stedet.

Selvom det er lite granpollen i lag 3, er hele serien yngre enn graninnvandringen. Lag 3 viser ikke korndyrking på stedet, mens lag 5 viser skogrydding med brann og dyrking av rug og annet korn, antagelig mest bygg. Hele serien er tatt fra et sted under kanten av rydningsrøysen.

Serie E, røys 8.

Prøvene kommer fra 72 - 48 cm under overflaten, fra lag 4, 2 og 1.

Prøve 1, 72 cm, kom fra lag 4, rødbrun sand tolket som undergrunn. Prøve 2 - 4, 66, 60 og 56 cm under overflaten, kom fra lag 2, omblandet rødbrun sand. Skogen har ikke vært tett. Det var 85 - 90% trepollen. Bjerk var det viktigste treslaget med 40 - 45%, men det var også en del furu, hassel, or og gran og litt eik og gran. Det var 8 - 10% gress, 1% syre og 20 - 30% bregner, bl.a. 3% einstape. Det var 1 - 3% kornpollen, bl.a. rug, og 500% kullstøv. Alle prøvene, også den nederste, kommer fra lag som representerer dyrking på stedet.

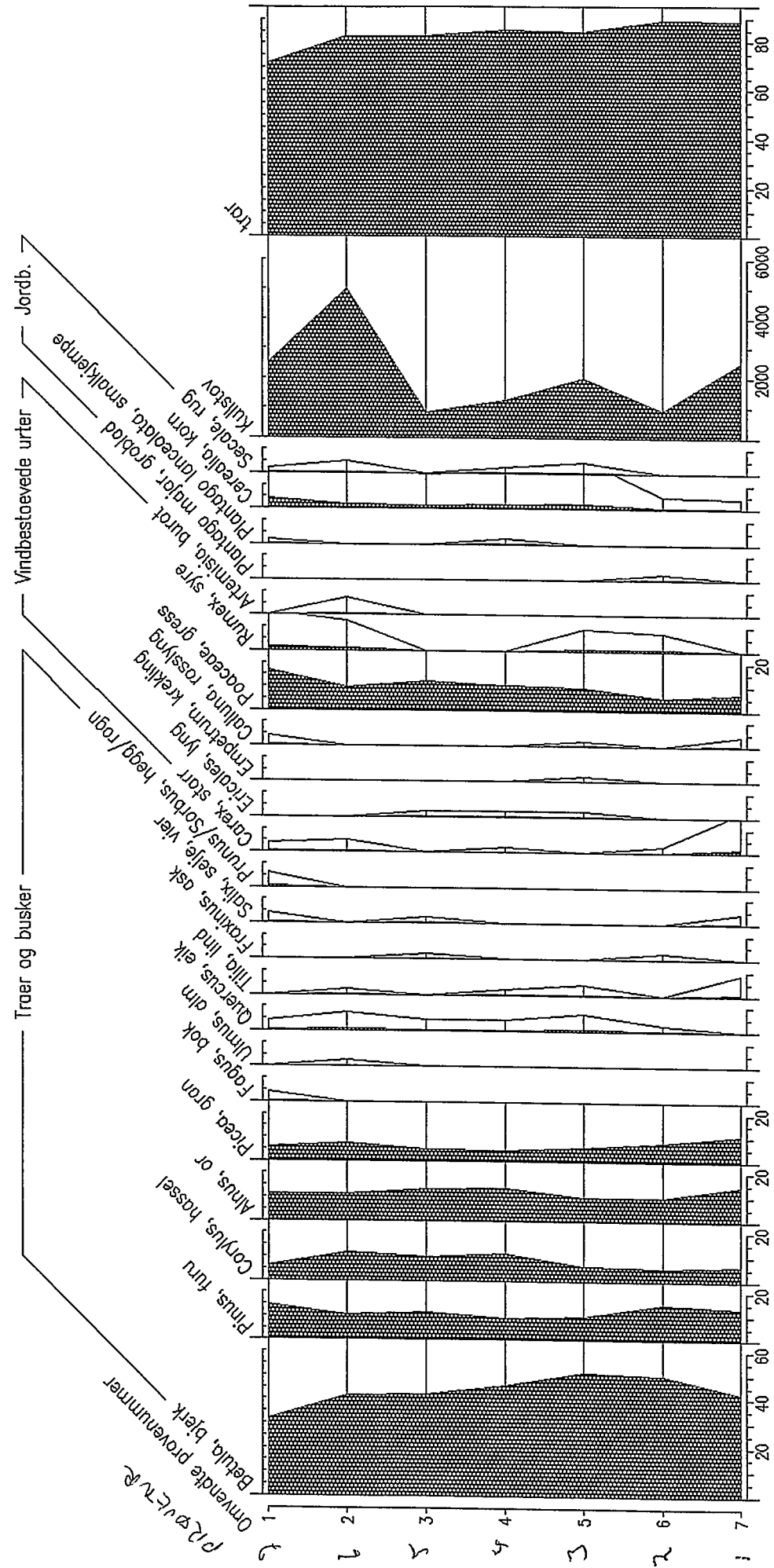
Prøve 5 og 6, 53 og 48 cm, kom fra lag 1, gråbrun sandjord tolket som mulig gammelt åkerlag. Skogstettheten var omtrent som i laget under, men med noe mindre bjerk og noe mer furu og selje/vier. Det var litt mer gress, rosefamilien (bringebar) og kråkefot. Det var betydelig mer kullstøv, opp i 2000%. Det var pollen av groblad og smalkjempe og 1 - 2% kornpolen, deriblant litt rug. Bjerkeskog har vært ryddet med brann, og det har vært åker på stedet. Hele serien er yngre enn graninnvandringen.

Både serie D og E er tatt fra under rydningsrøys 8, serie D fra kanten, og serie E fra midten. Serie E viser jordbruk gjennom hele prøveserien, mens serie D vesentlig viser jordbruk i lag 5. Serie D, lag 5, og Serie E, lag 1, viser store likheter i pollensammensetning og representerer mest sannsynlig samme tidsrom. Hele serie C og hele serie E er svært like og representerer mest sannsynlig samme tidsrom.

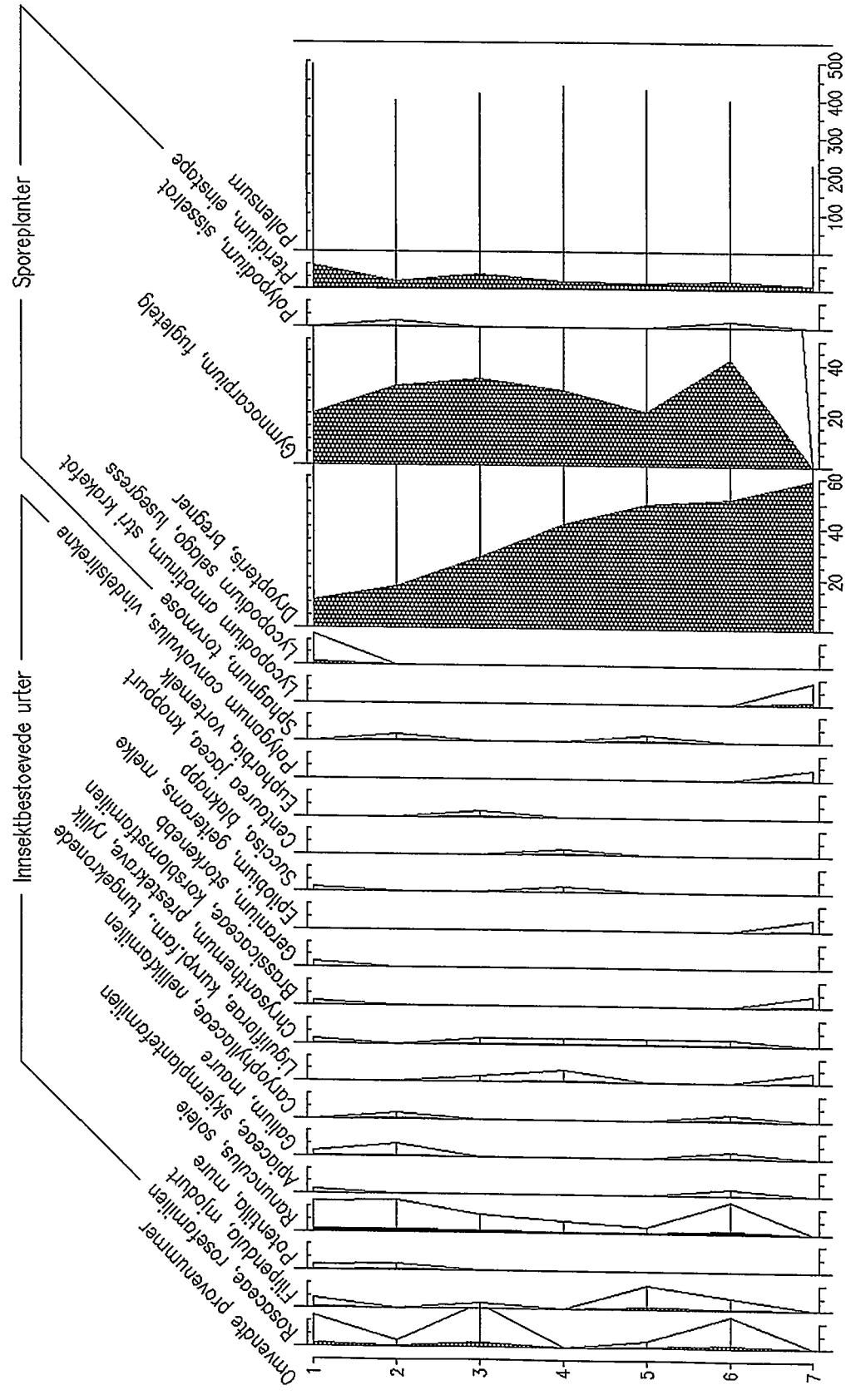
Prøveserien viser mest bjerk, en del furu, hassel, or og gran og litt eik, lind, ask og selje/vier.

Helge Inge Roy

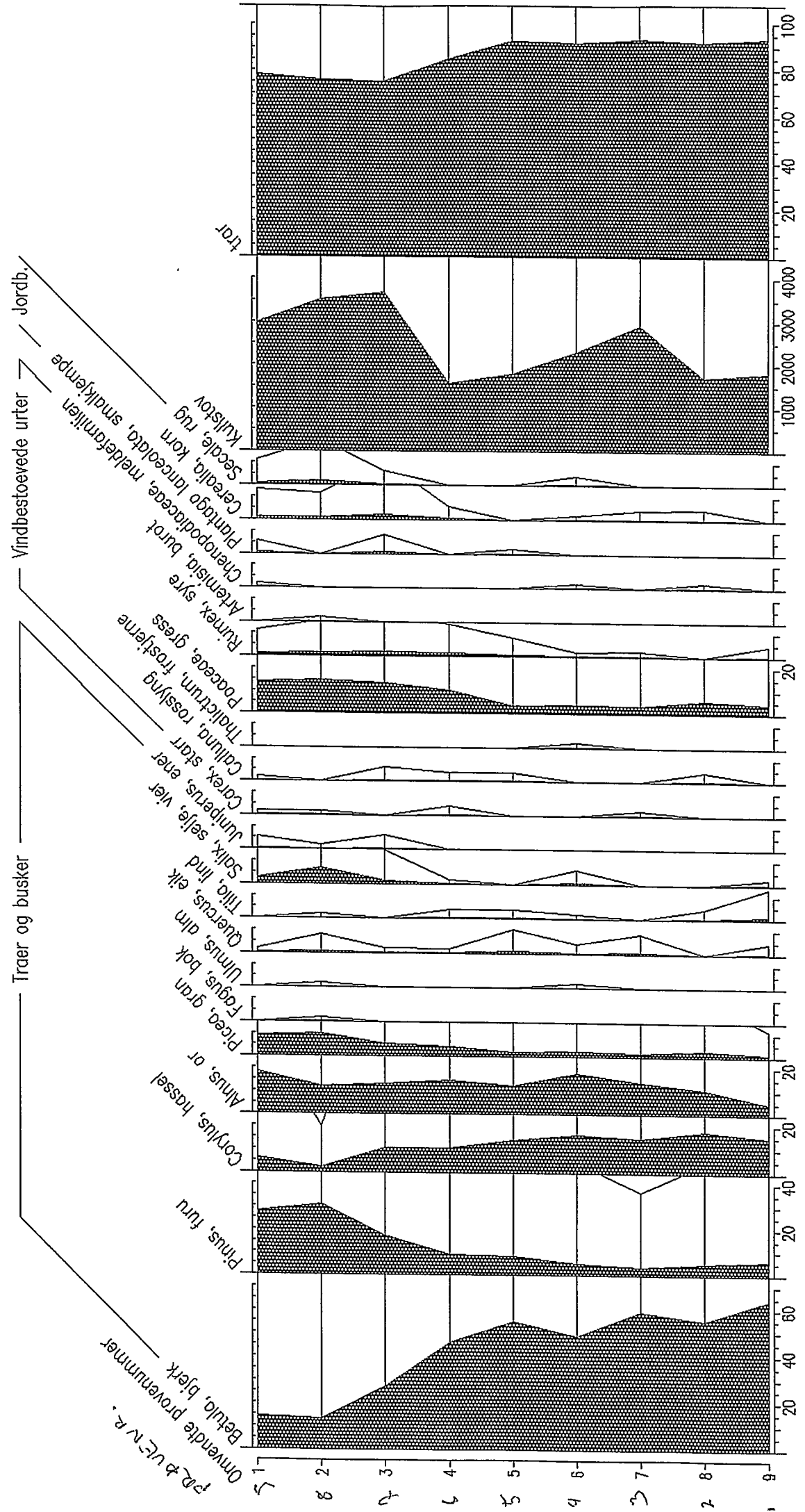
Hyggen, Roys 1, Serie c, Buskerud



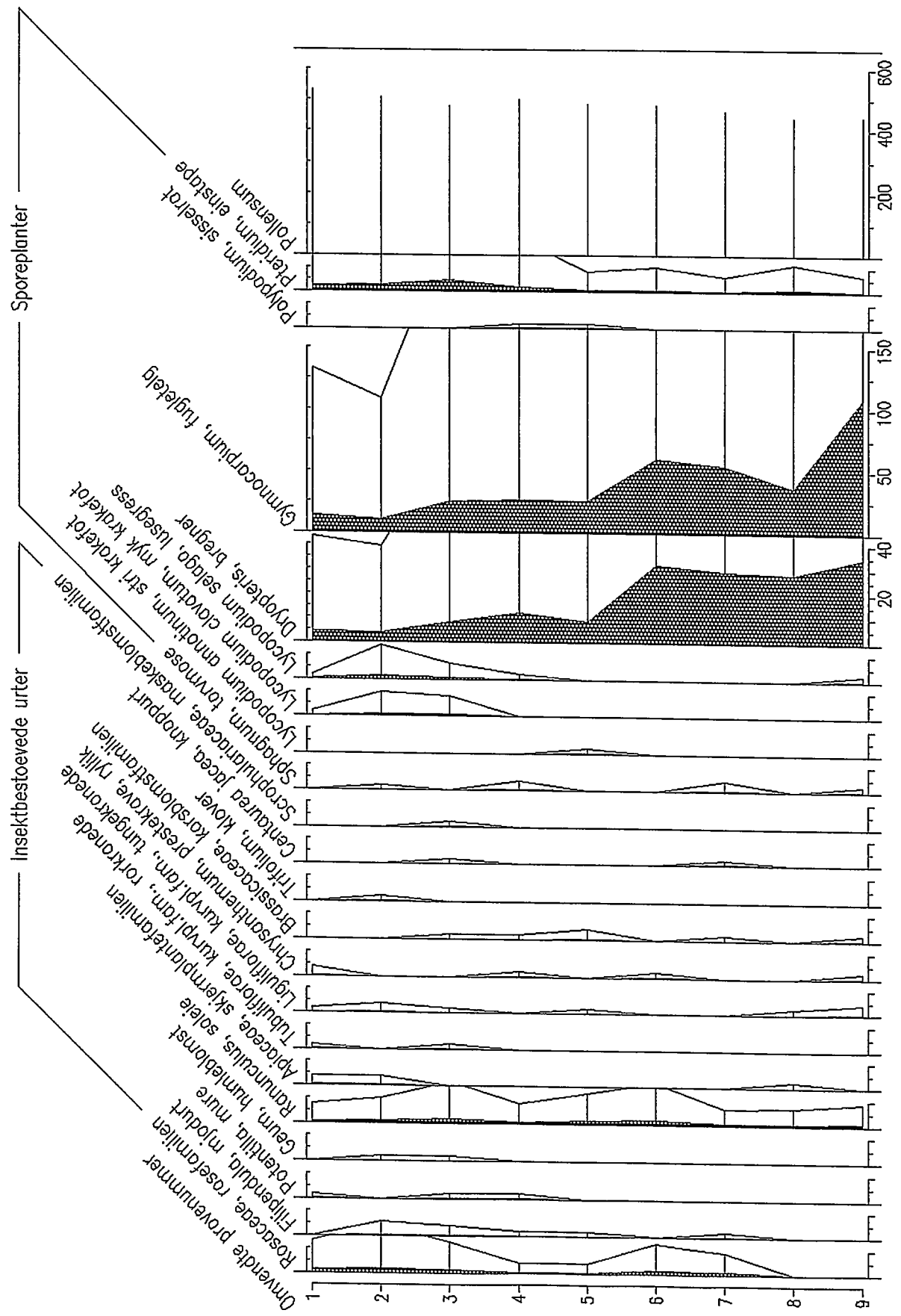
Hyggen, Roys 7, Serie c, Buskerud



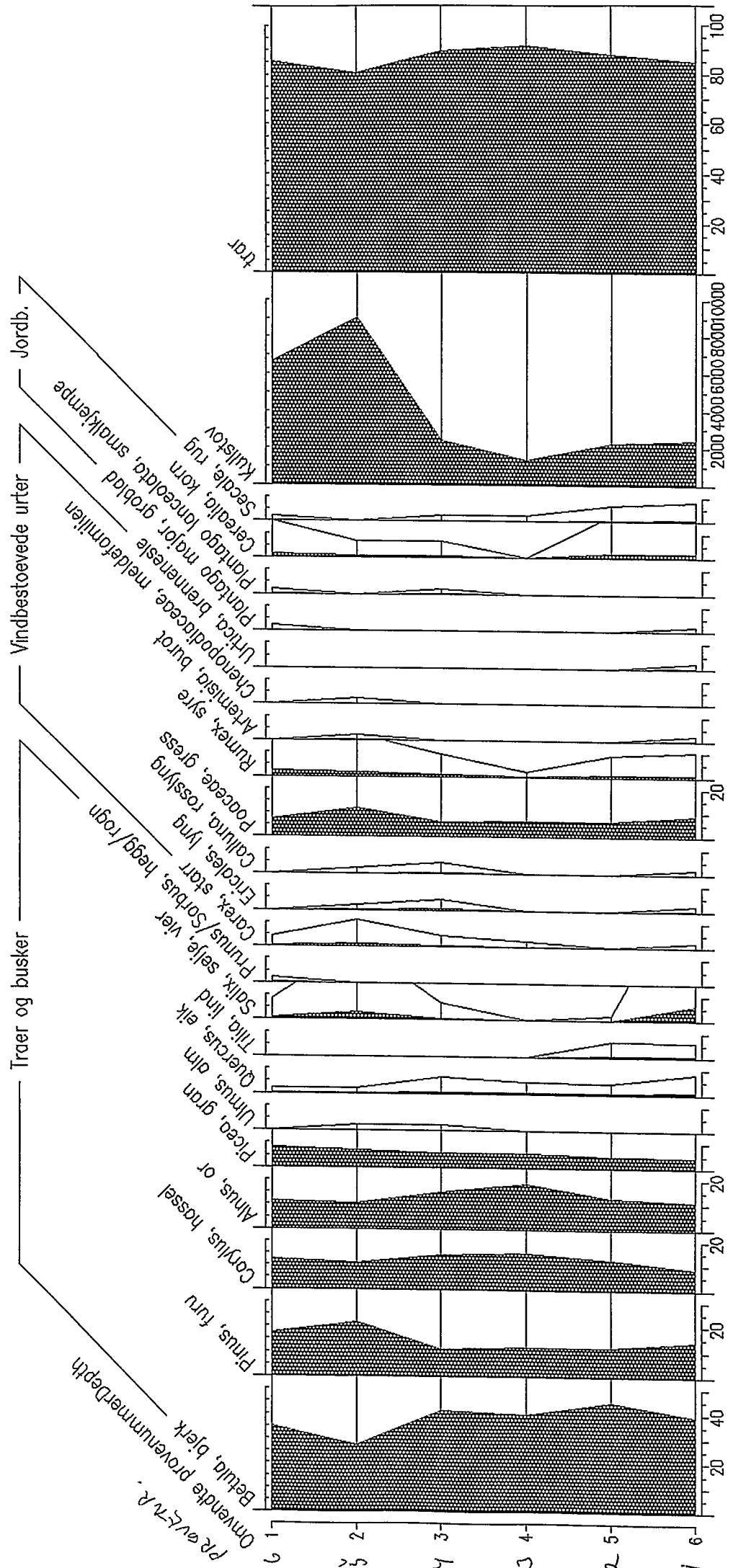
Hyggen, Roys 8, Serie d, Buskerud



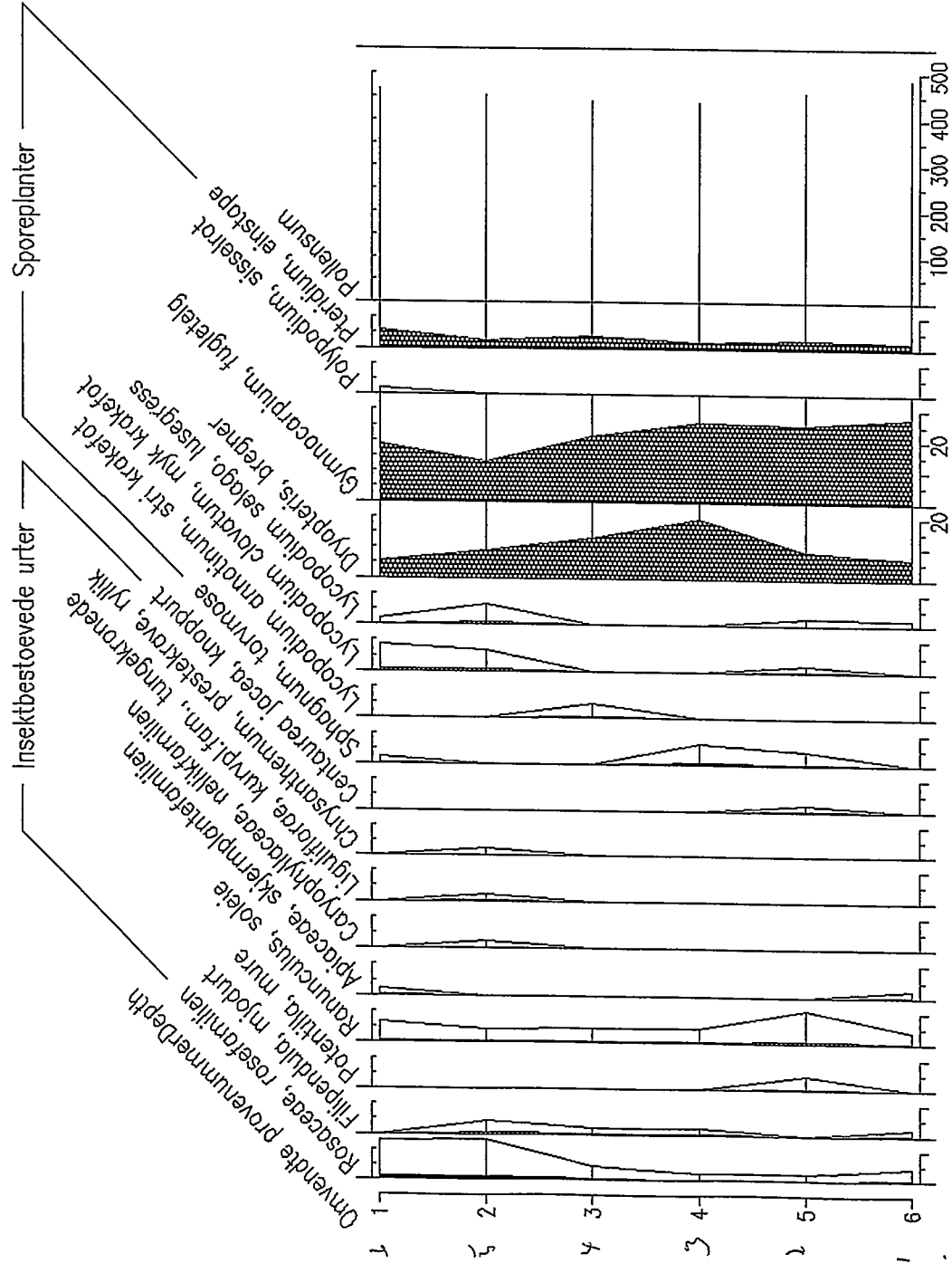
Hyggen, Roys 8, Serie d, Buskerud



Hyggen, Roys 8, Serie E, Buskerud



Hyggen, Roys 8, Serie E, Buskerud



C.55673/1-15

Boplassfunn fra Steinialder / Jernalder fra HYGGEN ØSTRE (75 /1,2,9) RØYKEN K. BUSKERUD

1) 3 Avslag av flint

Tre avslag av flint. Avslagene er brent.

Strukturnr: Løsfunn. Funnet ved opprensing av området rundt S11 og S12.

2) 3 Fragment av flint

Tre fragmenter av flint. To av fragmentene er brent.

Strukturnr: Løsfunn. Funnet ved opprensing av området rundt S11 og S12.

3) Fragment av flint

Et flintfragment funnet av Buskerud fylkeskommune.

Strukturnr: Løsfunn. Funnet av Buskerud fylkeskommune ved registrering av området.

4) 3 Slagg

Tre biter av slagg. Slagget er på den ene siden "magret"

Strukturnr: S17. Funnet ved opprensing av S17.

5) 4 Slagg

Fire biter av slagg

Strukturnr: S17. Slagget ble funnet ved opprensing av S17.

6) 3 Bein, brente

Tre biter av brent bein.

Strukturnr: Løsfunn. Funnet av Buskerud fylkeskommune ved registrering.

7) 3 Bein, brente

3 biter av brent bein.

Strukturnr: Løsfunn. Funnet ved opprensing av området rundt S11 og S12.

8) Prøve, kull

Kullprøve.

Vekt: 0,5

Strukturnr: S17. Kullprøven er tatt ved utgraving av S17.

9) Prøve, kull av tre

Kullprøve

Vekt: 0,2

Strukturnr: S13. Kullflekk. Kullprøver er tatt fra hele profilen av S13.

10) Prøve, kull av eik / furu / osp / selje / vier

Kullprøve. Prøven er vedartsbestemt til 33 bjørk, 7 selje, vier/osp, eik? og furu? (jf. Høeg 2006).

Samtlige biter av bjørk og selje, vier/osp er forbrukt til datering: 7540±45BP, 6415 calBC - 6260 calBC (TUa-5896).

Vekt: 0,1

Datering: Datert til Nøstvetfasen. 7540±45BP

Strukturnr: S11. Mulig kokegrop. Kullprøven er tatt fra hele profilen til S11.

11) Prøve, kull av furu / ask

Prøven er vedartsbestemt til 1 ask og 39 furu (jf. Høeg 2006). Stykket av ask er forbrukt til datering: 3645±45BP, 2035 calBC - 1940calBC (TUa-5895). Resten er tapt.

Vekt: 2,2

Datering: Datert til Neolitikum. 3645±45BP

Strukturnr: S1. Nedgraving med ukjent funksjon. Prøven er tatt fra nederst i profil.

12) Prøve, kull av bjørk / furu

Prøven er vedartsbestemt til 9 bjørk og 11 furu. Samtlige biter av bjørk er forbrukt til datering: 7670±45BP, 6475 calBC-6425 calBC (TUa-5897). Resten er tapt.

Vekt: 0,2

Datering: Datert til Nøstvetfasen. 7670±45BP

Strukturnr: S12. Mulig kokegrop. Prøven er tatt fra hele profilkanten.

13) **Prøve, kull** av eik

Prøven er vedartsbestemt til 20 eik (jf Høeg 2006). Samtlige biter av eik er forbrukt til datering: 2595±50BP, 805 calBC - 775 calBC (TUa-5898)

Vekt: 0,4

Datering: Datert til yngre bronsealder. 2595±50BP

Strukturnr: S15. Mulig kokegrop. Prøven er tatt fra kullinsen i bunn av nedgravingen.

14) **Prøve, kull** av ask / bjørk / lind

Prøven er vedartsbestemt til 2 bjørk, 1 ask og 37 lind. Samtlige biter er forbrukt til datering: 1220±30BP, 780 calAD-880 calAD (TUa 5899).

Vekt: 2,3

Datering: Datert til tidlig vikingtid. 1220±30BP

Strukturnr: S16. Kokegrop. Prøven er tatt fra hele profilkanten.

15) **Prøve, kull** av bjørk / furu

Prøven er vedartsbestemt til 22 bjørk og 18 furu. Samtlige biter av bjørk er forbrukt til datering: 7825±40BP, 6630 calBC-6650 calBC (TUa-5900). Resten er tapt.

Vekt: 1,2

Datering: Datert til Nøstvetfasen. 7825±45BP

Strukturnr: S17. Nedgraving. Prøven er tatt fra hele profilkanten.

Funnomstendighet: Arkeologisk utgraving. Boplassfunn avdekket ved maskinell flateavdekking foretatt av Buskerud fylkeskommune, 2004. Undersøkellesområdet ligger i hellende terreng fra nord mot sør. Nord for området stiger landskapet bratt opp mot en fjelltopp. Topografien i nærområdet er preget av bratte dalsøkk og mindre flater. Fra lokaliteten faller terrenget ned mot havet og Hyggenvika. Undersøkelsen strakte seg over et område på 40 x 85 m. Det ble laget 7 sjakter, hver på 30-40 m l. og 2,5 m b. Buskerud fylkeskommune registrerte 10 kokegroper, 12 stolephull og 8 mulige nedgravinger. I tillegg ble det funnet et flint fragment, brent bein og jernfragmenter. Ved den påfølgende arkeologiske utgravingen i 2005 ble samtlige stolpehull avskrevet. Av sikre nedgravinger ble det undersøkt 4 mulige kokegroper, to groper med ukjent funksjon og en kullflekk. Kokegropene ble datert til 7000-4800 f.kr, samt tidlig vikingtid.

Orienteringsoppgave: Lokaliteten ligger 380 m vest for fylkesvei 10, samt 800 m nordvest for Hyggen skole.

Kartreferanse/-KOORDINATER: ØK, CK 040-5-2 / ØK, CK 041-5-4 *Projeksjon:* NGO1948 Gauss-K; Akse 3 N: 192015 Ø: -19780

FornminneID: 89364

INNBRETNING/litteratur: Ole Kjos, 15.12.2006, Rapport fra arkeologisk utgraving av bosetningsspor og dyrkningsspor på Hyggen østre 75/1,2,9 / Nils Ole Sundet, 13.09.2004, Rapport fra kulturminneregistrering, Buskerud fylkeskommune

Funnet av: Ole Kjos, 2005

C.55674/1-5

Løsfunn fra Steinalder fra HYGGEN ØSTRE (75 /1,2,9) RØYKEN K. BUSKERUD

1) Flekke av flint

Regulær flekke med retusj på begge sider.

Mål: Stl: 5, cm. Stb: 1,8 cm.

Datering: Steinalder

Strukturnr: Løsfunn. Funnet ved registrering av Buskerud fylkeskommune.

1) Flekke av flint

Del av flekke med retusj.

Mål: Stl: 1,8 cm. Stb: 2,2 cm.

Datering: Steinalder

Strukturnr: Løsfunn. Funnet ved registrering av Buskerud fylkeskommune.

2) Flekke av flint

Flekk. Fragment av en flekke.

Mål: Stl: 0,9 cm. Stb: 1,6 cm.

Datering: Steinalder

Strukturnr: Løsfunn. Funnet ved registrering av Buskerud fylkeskommune.

3) Fragment av flint

Flintfragment med retusj.

Datering: Steinalder

Strukturnr: Løsfunn. Funnet ved registrering av Buskerud fylkeskommune.

4) Fragment av flint

Tre fragmenter

Datering: Steinalder

Strukturnr: Løsfunn. Funnet ved registrering av Buskerud fylkeskommune.

5) Kjerne av flint

Plattform kjerne. Kjernen er noe kjølfornet.

Strukturnr: Løsfunn. Funnet av Buskerud fylkeskommune.

Funnomstendighet: Arkeologisk registrering. Boplassfunn av flint funnet ved prøvestikking og i sjakter. Registreringen er utført av Buskerud fylkeskommune. Undersøkelingsområdet ligger 88-92 m ov er havet i et hellende terreng fra nord mot sør. Landskapet i nærområdet er velig kupert. Nord for lokaliteten stiger topografien bratt opp mot en høy fjelltopp. Terrenget faller mot sør helt ned til Hyggenvika. Det ble blant annet funnet en flekke i området. Ved den påfølgende arkeologiske utgravingen ble dette området ikke prioritert.

Orienteringsoppgave: 260 m nordvest for Hallhagan og 550 m vest for fylkesvei 10.

Kartreferanse/-KOORDINATER: ØK, CK 040-5-2 / ØK, CK 041-5-4 Prosjeksjon: NGO1948

Gauss-K; Akse 3 N: 192025 Ø: -19780

FornminneID: 89389

INNBRETNING/litteratur: Nils Ole Sundet , 13.09.2004, Rapport fra kulturminneregistrering Hyggen vest, Røyken kommune. Nils Ole Sundet, Utviklingsavdelingen, Buskerud fylkeskommune / Ole Kjos, 15.12.2006, Rapport fra arkeologisk utgraving av bosetningsspor og dyrkningsspor på Hyggen østre 75/1,2,9

Funnet av: Nils Ole Sundet, 2004

C.55675/1-4

Veifar fra Middelalder / Vikingtid fra HYGGEN ØSTRE (75 /1,2,9) RØYKEN K.

BUSKERUD

1) Prøve, kull av tre

Kullprøve.

Vekt: 10,4

Strukturnr: Hulvei 1. Prøven er tatt i overflaten øverst i vest.

2) Prøve, kull av tre

Kullprøve

Vekt: 6,7

Strukturnr: Hulvei 1. Prøven er tatt i overflaten i øst.

3) Prøve, kull av bjørk / furu

Prøven er vedartsbestemt til 20 bjørk og 20 furu (jf Høeg 2006). Stykkene av bjørk er forbrukt til datering: 890±40, 1050 calAD-1215 calAD (TUa-5904).

Vekt: 1,5

Datering: Tidlig vikingtid. 890±40

Strukturnr: Hulvei 1. Prøven er tatt fra østre profilbenk.

4) Prøve, kull av tre

Kullprøve

Vekt: 1

Strukturnr: Hulvei 1. Kullprøven er tatt fra vestre profilbenk.

Funnomstendighet: Arkeologisk utgraving. Flere hulveispartier og to nedgravinger avdekket ved maskinell flateavdekking foretatt av Buskerud fylkeskommune, 2004. Undersøkellesområdet ligger i et hellende terreng både mot sør og mot øst. Landskapet er kupert og det er flere mindre dalsøkk og fjellknauser i nærområdet. Mot sør faller terrenget helt ned til Hyggenvika. Områdets utstrekning er 120 m x 90 m. Det ble lagt ti sjakter, hver på 17-42 m l. og 3 m b. I tillegg ble en del av området overflateregistrert. Ved den påfølgende arkeologisk utgravingen 2005, ble nedgravningene og flere av hulveispartiene avskrevet. Det ble kun påvist ett sikkert veifar i området. Veifaret har sannsynligvis vært i bruk i vikingtid.

Orienteringsoppgave: Undersøkellesområdet ligger 350 m nordvest for Hallhagan og 550 m vest for fylkesvei 10.

Kartreferanse/-KOORDINATER: ØK, CK 040-5-2 / ØK, CK 041-5-4 *Projeksjon:* NGO1948 Gauss-K; Akse 3 N: 192025 Ø: -19770

FornminneID: 89390

INNBERTNING/litteratur: Ole Kjos, 15.12.2006, Rapport fra arkeologisk utgraving av bosetningsspor og dyrkningsspor på Hyggen østre 75/1,2,9 / Nils Ole Sundet, 13.09.2004, Rapport fra kulturminneregistrering Hyggen vest, Røyken kommune. Nils Ole Sundet, Utviklingsavdelingen, Buskerud fylkeskommune 2005

C55682

Løsfunn fra Steinalder fra HYGGEN ØSTRE (75 /1,2,9) RØYKEN K. BUSKERUD

Flekk av flint

Regulær flekk med retusj/bruksspør.

Mål: Stl: 7, cm. Stb: 1,5 cm.

Strukturnr: Løsfunn. Funnet ved registrering av Buskerud fylkeskommune.

Funnomstendighet: Arkeologisk registrering. Fremkommet ved registrering i området.

Funnområdet ligger i et hellende terreng fra nord mot sør. Landskapet i nærområdet er veldig kupert.

Orienteringsoppgave: 300 m nordvest for Hallhagan og 600 m vest for fylkesvei 10.

Kartreferanse/-KOORDINATER: ØK, CK 040-5-2 / ØK, CK 041-5-4 Prosjeksjon: NGO1948

Gauss-K; Akse 3 N: 192050 Ø: -19730

FornminneID: 89391

INNBRETNING/litteratur: Nils Ole Sundet , 13.09.2004, Rapport fra kulturminneregistrering

Hyggen vest, Røyken kommune. Nils Ole Sundet, Utviklingsavdelingen, Buskerud

fylkeskommune / Ole Kjos, 15.12.2006, Rapport fra arkeologisk utgraving av bosetningsspør og dyrkningsspør på Hyggen østre 75/1,2,9

Funnet av: Nils Ole Sundet, 2004

C.55683/1-10

Dyrkningsspor fra **Middelalder** fra HYGGEN ØSTRE (75 /1,2,9) RØYKEN K. BUSKERUD

1) **Prøve, kull** av furu

Kullprøve.

Vekt: 0,5

Strukturnr: Steingjerde 1. Kullprøven er tatt fra under steingjerdet.

2) **Prøve, kull** av furu

Kullprøve. Prøven er vedartsbestemt til 2 furu (jf Høeg 2006)

Vekt: 0,2

Strukturnr: Røys 8. Prøven er tatt under røys 8.

3) **Prøve, kull** av furu

Kullprøven er vedartsbestemt til 1 bjørk og 10 furu. Stykket av bjørk er forbrukt til datering: 365±35BP, 1470 calAD-1630 calAD (TUa-5901) .

Vekt: 0,2

Datering: Datert til middelalder. 365±35BP

Strukturnr: Røys 7. Rydningsrøys. Prøven er tatt under rydningsrøysen.

4) **Prøve, kull** av furu

Prøven er vedartsbestemt til 27 furu (jf Høeg 2006). Alle stykkene av furu er forbrukt til datering: 910±35BP, 1045 calAD-1185 calAD (TUa-5902)

Vekt: 1,3

Datering: Datert til middelalder. 910±35BP

Strukturnr: Røys 8. Prøven er tatt ut under røys 8.

5) **Prøve, kull** av furu

Prøven er vedartsbestemt til 40 furu. Samtlige stykker er forbrukt til datering: 985±35BP, 1015 calAD-1040 calAD (TUa5903)

Vekt: 0,6

Datering: Datert til middelalder. 985±35BP

Strukturnr: Røys 8. Prøven er tatt under røys 8.

6) **Prøve, pollen**

Pollenserien består av 7 prøver.

Strukturnr: Steingjerde 1. Pollenserien er tatt fra under steingjerde 1.

7) **Prøve, pollen**

Pollenserien består av 6 prøver.

Strukturnr: Steingjerde 1. Pollenserien er tatt fra under steingjerde 1.

8) **Prøve, pollen**

Pollenserien besto av 7 prøver. Hele serien er forbrukt til analyse (Jf Høeg 2006)

Strukturnr: Røys 7. Pollenserien er tatt under røys 7.

9) **Prøve, pollen**

Pollenserien besto av 9 prøver. Alle prøvene er forbrukt til analyse (jf Høeg 2006)

Strukturnr: Røys 8. Pollenserien ble tatt under røys 8.

10) **Prøve, pollen**

Pollenserien besto av 6 prøver. Hele serien er forbrukt til analyse (Jf Høeg 2006)

Strukturnr: Røys 8. Pollenserien er tatt under røys 8.

Funnomstendighet: Arkeologisk utgraving. Dyrkningssporene ble registret av Buskerud fylkeskommune ved overflate registrering i 2004. Undersøkelsesområdet ligger på en flat topp, som faller bratt i alle himmelretninger unntatt nordvest. I denne retningen stiger terrenget. Det ble påvist 14 rydningsrøys og et steingjerde. To av rydningsrøysene ble etterundersøkt av Buskerud fylkeskommune. Rydningsrøysfeltet måler i utstrekning ca 100 m i nord-sør retning og

ca 150 m i øst- vest retning. Ved utgravingen ledet av KHM ble to av rydningsrøysene og steingjerdet undersøkt. Rydningsrøysene kan muligens være fra middelalder.

Orienteringsoppgave: Undersøkelsesområdet ligger 700 m vest for fylkesvei 10 og 950 m nordvest for Hyggen skole

Kartreferanse/-KOORDINATER: ØK, CK 040-5-2 / ØK, CK 041-5-4 *Projeksjon:* NGO1948
Gauss-K; Akse 3 N: 192015 *Ø:* -19750

FornminneID: 89393

INNBRETNING/litteratur: Ole Kjos, 15.12.2006, Rapport fra arkeologisk utgraving av bosetningsspor og dyrkningsspor på Hyggen østre 75/1,2,9 / Nils Ole Sundet, 13.09.2004, Rapport fra kulturminneregistrering. Utviklingsavdelingen..Buskerud fylkeskommune / Kjell Sønsterud, 22.12.2006, Rapport fra arkeologiske undersøkelser av rydningsrøyser på Hyggen vest i Røyken kommune. Utviklingsavdelingen, Buskerud fylkeskommune.

Funnet av: Ole Kjos, 2005

Landskapet



V35 qjuegrodd &ker med kokegroper og andre groper (Felt 1). mot S



V30 Oversiktsbilde fra huleegneråide mot røysfelt på pletå. mot SØ.

Landskapet

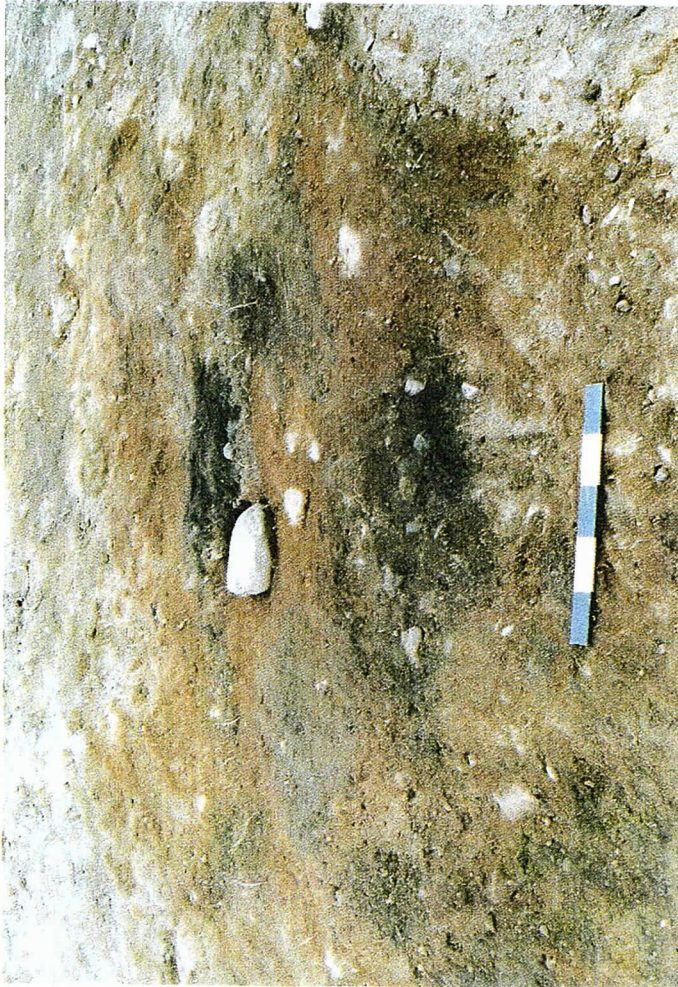


2/34 Utsikt fra røystelt mot Drammensfjorden. Mot S.

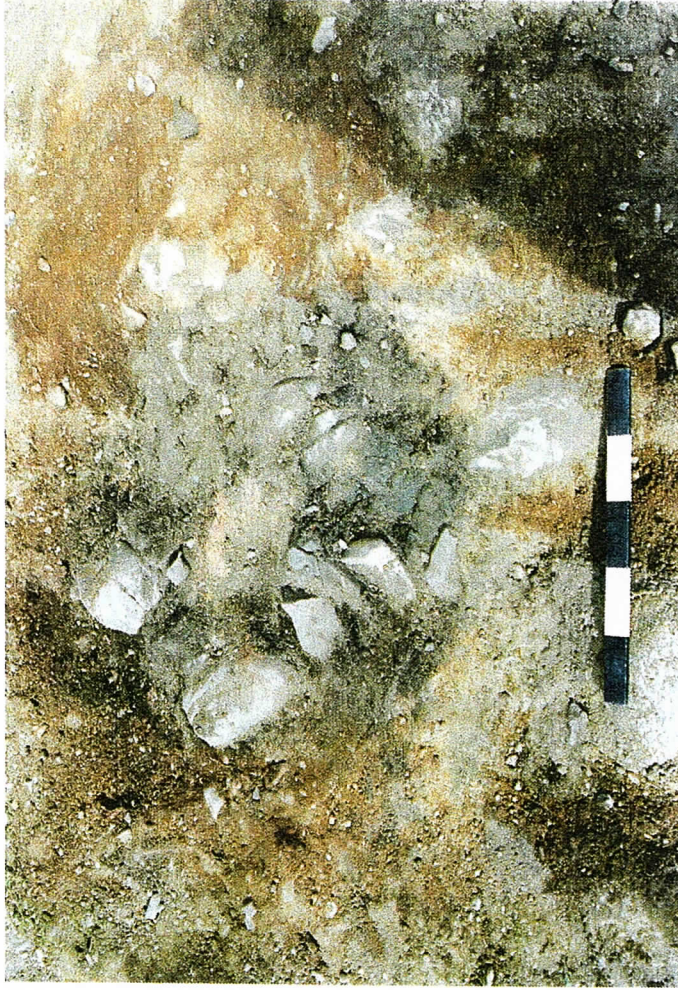


2/33 Utsikt fra røysområde ned helveg avdekket i åker. mot Ø.

Gropes



1/10 S11, plan. "kokegrop" fra steinsæder



1/1 S16, plan. kokegrop fra yngre jernalder



1/17 S12, profil "kokegrop" fra steinsæder



1/9, S11, profil "kokegrop" fra jernalder

Cropper



2/11 S14, profil. Groep fra bronzealder



2/13 S14 (log 15) Plan. Groep fra bronzealder



2/14 S1 ildsted fra SN (yngre steinalder), profil

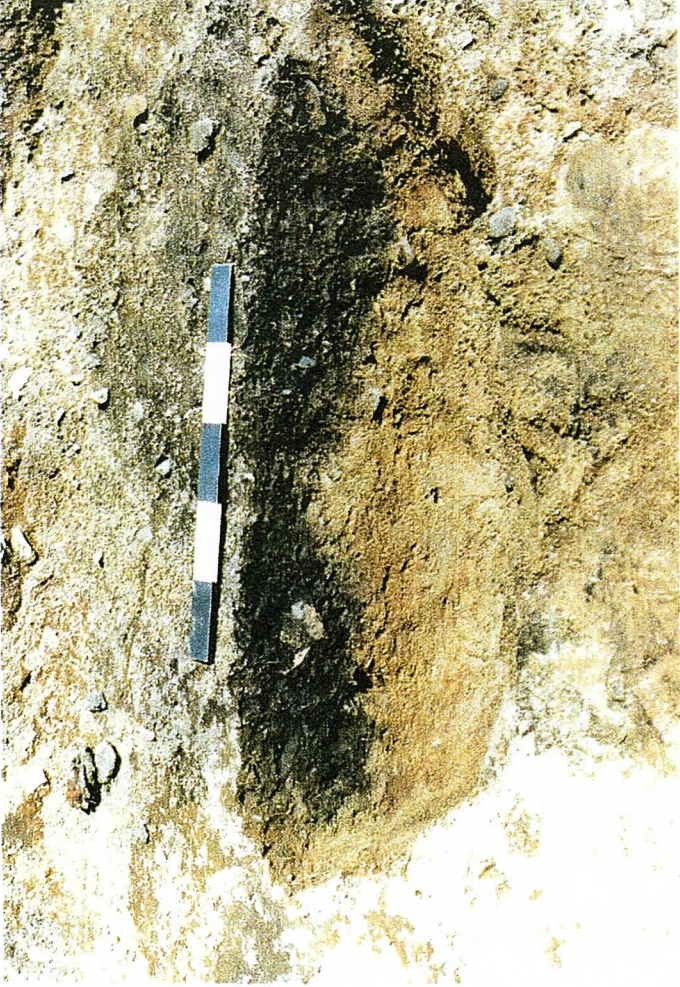


2/22 S1 ildsted fra SN (yngre steinalder). Plan

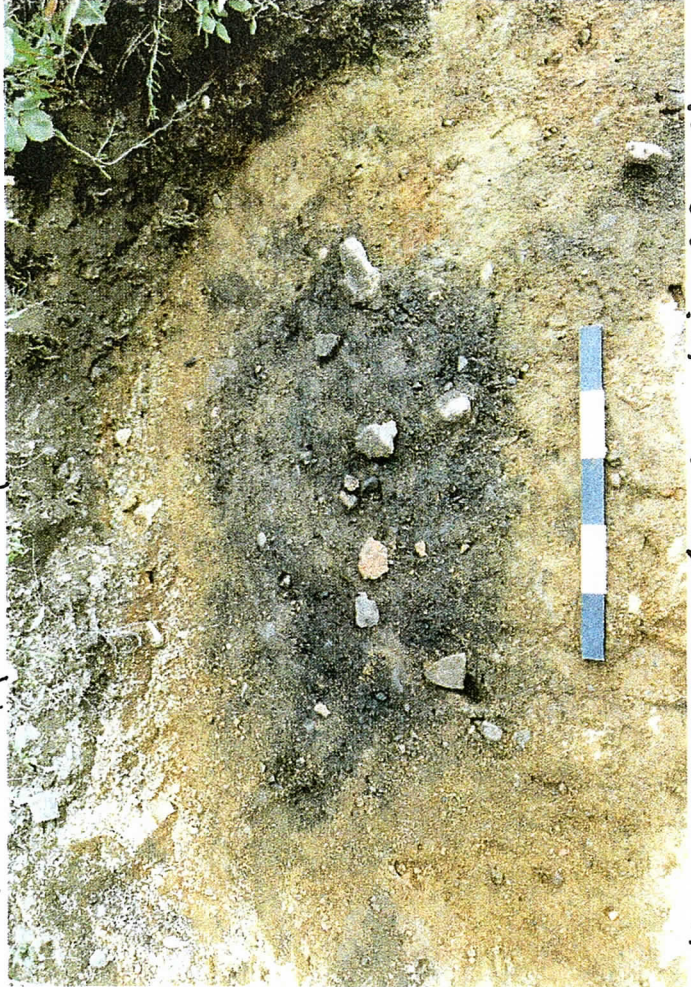
Gropes



2/23 S16, profil. Kokesgrøp fra yngre jernalder



2/16 S17, profil Grop fra steinalder



2/20 S17, plan. Grop fra steinalder. Slaggrunnet i overflaten.

Hulveg



2/7 Hulveg overdækket under åker. Mot NNV



2/10 Hulveg mot SSS



2/4 Profil øjennom hulveg (vest-sjådet) mot vest



2/3 Profil øjennom hulveg (øst-sjådet) mot vest

Dreneringsgrøft



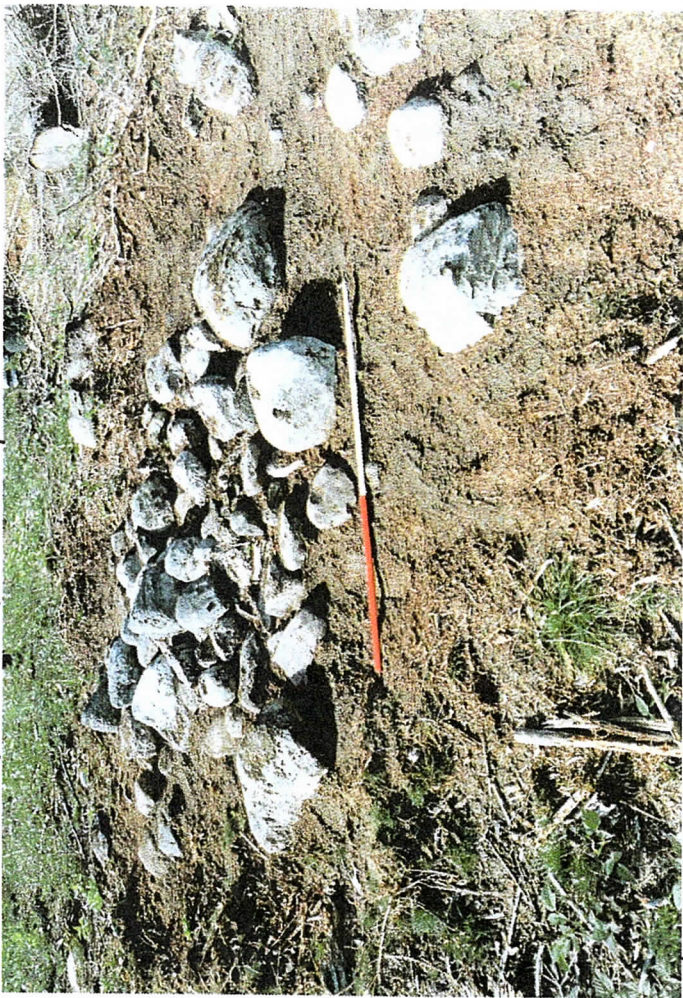
3/26 Dreneringsgrøft, profil

Smal og dyp grøft, skarp
nedgravningsskrent markert
t.v. Fyllt med større stein
i bunnen.

Røysar



2/29 Røys 8, reiset fram. Mot V.



2/30 Røys 7, reiset fram. Mot V.



2/31 Steingjerde reiset fram. Mot N.



2/25 Røys 3 (kontakt av røys, men uten fram.)